

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Egy „irredenta” megfigyelései

Aznap két politikai szenzációt közölt az újság. Egyik szenzáció a budapesti nemzetgyűlésen robbant ki, a másik Bukarestben. Hozta pedig a lap a budapesti szenzációt első, a bukarestit pedig második oldalon.

Este, úgy tíz óra tájt a rikkanások elrepték a kávéházi terraszközt, a lapok kézbe kerültek s a figyelmes olvasó lelkiismeretesen nekilátott az aznapi híryanag megemlékezéséhez. S tétetett ekkor ez a megfigyelés:

Az első oldalon átsiklott az olvasó szeme. Kétségtelen volt, hogy a címen kívül a szöveget csak áttekintette, azután türelmetlenül, ki nem elégítve lapozott át a második oldalra. Itt reverenciával megállapodott. Letette az újságot a márványasztalra, kiitta feketekávéját, rágyújtott egy cigarettára, hátradőlt a széken, egyszóval minden előkészületet megtett ahhoz, hogy a második oldalon helyetfoglaló közleményt mentől kielégítőbb fizikai és lelki zavartalanságban böngéssze át.

Aznap így tett nem egy, de harminc, de száz, de ezer olvasó. Közönnel siklott át a budapesti politikai élet eseményein, és alaposan átrágta minden sorát azoknak a tudósításoknak, amik Bukarestből kelteződtek. Azután következett a rezümé, az olvasott események megkritizálása.

A tanár Anghelcsuról nyilatkozott hízelgőnek egyáltalában nem mondható formában, az ügyvéd Marzescuról, a bankvezér Vintiláról de genere Bratianu, a megreformált földbirtokos pedig Constantinescuról mondott, egy-két elkeseredett szentenciát.

— Hallatlan! — verte ujjaiával a márványasztalt egy sovén román úr. — Önök magyarok ma sem törődtek bele a történelmi változásokba. Önöknek semmi sem jó, ami Bukarestből jön. Mindent kritizálnak, ami román és semmit sem kritizálnak, ami magyar tévedés, magyar félrelelés. Ebből is nyilvánvaló, hogy a maguk irredentizmusa igenis eleven valóság, kézzel kitapintható realitás.

És következett a magyar irredentizmus jellemzése olyan szenvedélyes szövegekben, amik az impériumváltozás első idejének konjunkturájában sem lettek volna igazságosak.

Nem szóltam bele a román szenvedély viharozásába. Hanem amikor a vadak zivatara lecsendesedett, amikor már nem volt több gyűlölség-villám látható az esti égboltozaton, akkor szép csöndesen megkérdeztem azt a romániai magyar tanárt, aki Anghelcsut bírálta:

— Meg tudná-e mondani tanár úr, hogy hívják a jelenlegi magyar kultuszminisztert?

A tanár úr elpirult. Nem tudott megfelelni. Kérdeztem az ügyvédet a magyar igazságügyminiszter, kérdeztem a bankembert a magyar pénzügyminiszter nevét és személynét illetően. Az ügyvéd rabulisztikus férfihez híven megsértve tért ki a válasza elől, a bankárnak a valuták internacionális vonatkozásaira támaszkodva némi gondolkodás után sikerült a felelete. Történelmi hűség kedvéért fel kell jegyeznem, hogy habozás nélkül csak a földbirtokos

válaszolt: ő azonnal készen volt saját részortjában Nagyatádival, aki azonban aznap már be is jelentette lemondását a nemzetvülésen.

Ennyi tapasztalattal birtokomban nem mulaszthattam el, hogy ahhoz a román úrhoz, ki az inént fejünkre olvasta az aktív irredentizmust, alábbi zokszavaimat intézzem:

— Való igaz, hogy mi erdélyi magyarok szidjuk, ha ok van rá, az itteni kormányzást, az itteni közigazgatást. Való igaz, hogy Bratianuék nekünk nem szimpatikusak. Való igaz, hogy csömörünk van attól a nemzetiségi politikától, amit velünk szemben az összes eddigi román kormányok tanusítottak. De a regátmodor szidalmazása és a kormányutalat hangoztatása még sem irredenta, sőt éppen ellenkezőleg: a Romániához való tartozás legmarkánsabb megnyilatkozása.

Az ember rendszerint azt szidja, amihez köze van. És ha valamit azért nem kritizálunk, mert létezése a számunkra irreveláns, vagy chez szinonim fogalom, az már az eltávolodás legvisszahozható

A román parasztpárt képviselői beszédet tartottak a Radics-párt zágrábi gyűlésén

Belgrádból jelentik, hogy Hadzic István, a Davidovics-kormány hadügyminisztere tegnap benyújtotta lemondását.

A hadügyminiszter saját indokolása szerint a visszalépés azért történt meg, mert a kormány tetlenül nézi a Radics-párt államellenes magatartását. Radics tudvalevőleg néhány nappal ezelőtt Varsádon egy politikai nagygyűlésen heves támadást intézett a jugoszláv hadsereg vezetésé ellen. A beszédben a horvát parasztpárt vezére kifejtette, hogy a hadsereg vezetésé állandó intrikákat folytat az udvarnál a jelenlegi kormányzat ellen, de a horvát és szerb népek meg lesz a kellő ereje, hogy ezeket az intrikákat, ha kell, tetteikkel is összezuhan.

Radics beszéde következtében a hadsereg vezetésé nyíltan kifejezésre jutatta a mostani kormánnyal való elégedetlenségét s energikus követeléssel lépett fel az udvarnál a régi kormányrendszer visszaállítása érdekében, ami ha rövidesen be nem következik — legalább is a katonák ezt hangoztatják. — akár puccszerűleg is, a katonai diktatura eszközéhez fognak folyamodni.

Ilyen körülmények között egyáltalában nem érthetetlen az, hogy Belgrádban már tegnap este riasztó hírek keltek szárnyra, amelyek az egész Davidovics-kormány lemondását kolportálták. Az izgalmat növelte az, hogy Davidovics az este folyamán két ízben is hosszabb kihallgatáson volt a királynál.

A második audiencia, amely, ugyánakkor, az elsőnél is kritikusabb lehetett, este negyed tíztől tizenegy óráig tartott. Az audiencia után Davidovicsot megrohanták az újságírók s részleteket kértek a kihallgatásról. A miniszterelnök kijelentette, hogy a nehézségeket sikerült kiküszöbölni s most már szó sincs a kormány lemondásáról, ellenkezőleg a Radics-pártnak a kor-

lanabb fokozata. Küzdelmes egzisztenciánk ezer idegszála ma már Bukarest felé sarjastja orientációkat és alig-likettetővé sorvadt mellünkben az artéria, mely valaha Budapest felé hajtotta szívünk vérkeringését. Nem kritizáljuk már Budapestet, a budapesti minisztereket, akiknek még a nevét is kezdi az erdélyi magyarság kiejteni emlékezetéből, mert a mindennapi élet, a mi apró bajaink, reményeink többé

És csak futólag olvassuk a lapok hasábjait, ha azok pesti politikumot pertraktálnak.

Ezt mondtam, halkán, a kávéház asztala mellett aznap éjszaka, amikor Nagyváradon először mutatkoztak Budapest feléledésének csillogó tülsimptomái. Ezt mondtam halkán, de most hangosan írom, hogy aki ezentúl is irredentával vándor bennünket, erdélyi magyarokat az impériumváltozás ötödik esztendejében, az nem is gonosz, az nem is sovén, hanem egész egyszerűen, egész közönségesen legnagyobb számára Nagyromániának.

Tabéry Géza.

mányba való belépése is befejezett ténnyé vált.

Ez az elhatározás ugylátszik, annak a telefonbeszélgetésnek az eredménye, amit Davidovics a két audiencia között a Zágrábban tartózkodó Radicsal folytatott. A két politikus egyhangulag megállapította, hogy a kormány lemondására semmi szükség sincs. Radics fölötté csodálkozott azon, hogy Hadzic, a lemondott hadügyminiszter csupán most értesült arról, hogy a horvát parasztpárt republikánus érzelme s hogy a varasdi beszéd támadásainak Hadzic most vonja le következményeit, holott több ízben sokkal élesebb támadások is jutottak már neki a parasztpárt részéről.

Különb a horvát parasztpárt előretörésének és agitációjának szála kezdnek belekapcsolódni a román politikába is.

Ugyanakkor, amikor Belgrád a kormányválság óráit élte át, Zágrábban Radics nagy előadást tartott „A parasztpárt a horvát irodalomban” cím alatt.

Előadás előtt Radics az egybegyűlt parasztpárti képviselőknek és újságíróknak két román parasztpárti képviselőt mutatott be, akik a horvát viszonyok és a paraszt-szervezetek tanulmányozása céljából érkeztek Zágrábba. A román parasztpárti képviselők francia nyelven forró üdvözlőket fejezték ki a horvát parasztpártnak.

Nem kapnak az állami tisztviselők újévi ajándékot. Bukarestből jelentik: Tegnap az egyik fővárosi lap azt a hírt közölte, hogy a köztisztviselők január elsején hateret le újévi ajándékot kapnak. Így akar a kormány a tisztviselők nehéz helyzetét segíteni. E hírre vonatkozólag a pénzügyminiszter nyilatkozatot tett közre, amelyben kategórikusan cáfolja az újévi ajándékokra vonatkozó híreket és hangsú-

lyozza, hogy a kormány más realis módon akarja a tisztviselők fizetésrendezésének kérdését megoldani.

Macdonald programja a bányák és a nagykereskedelem államosítását akarja

Megindult az angol választási propaganda

Londonból jelentik: Macdonald a jövő héten körutján Glasgowban, Wallesben s az ipari városokban tart választási beszédeket, Baldwin Skóciában, Lloyd George Wallesben tartanak propaganda beszédeket.

Macdonald megállapította a munkáspárt választási manifestumának a következő irányelveit: Külpolitikában a béke biztosítása döntőbírósságok útján. Az orosz szerződés ratifikálása. Belpolitikában a bányászat, élelmiszerkereskedelem és nagykereskedelem, a villamosság szocializálása. A munkanélküliség leküzdésére, az építőprogram végrehajtása.

Macdonald választási programja tehát a földbirtokot, legerősebb ellenfeleit kiméli éppen választási sikere érdekében.

A választási harc leplezetlenül két táborba fogja sorozni Angliát, azokra, akik hívei egy lassu biztonsággal előkészített új társadalom megvalósításának és azokra, akik körömszakadtáig védik a mai társadalom megbolygatott pilléreit.

Váratlanul újból vizsgáznunk kell a magyar vasutasoknak

A közlekedésügyi miniszterium pár nappal ezelőtt körtáviratban hívta fel a forgalmi főnökségeket, hogy az összes magyar vasúti tisztviselőket, tiszteket, altiszteket október 12-én újból vizsgáztatni fogják. Vizsgára csak azoknak kell jelentkezni, akik a télen megtartott vizsgán nem feleltek meg a követelményeknek. A távirat pénteken, október 10-én érkezett meg, tehát két nappal a vizsga előtt és jelzi még a körtávirat azt is, hogy a bizottság tagjai Kolozsvárról jönnek.

A hír elképzelhető izgalmat keltett a sok bajon, küzködésen keresztülment magyar vasutasok között, akik csekély fizetésükért éjszaka-nappal dolgoznak. Érzik, hogy most már kenyerük forog kockán.

Nincs olyan magyar vasutas, aki ne látná el már a szolgálatát románul és nincs olyan vasutas, aki nagyobb, kötele-

ségtudóan látná el szolgálatát, mint a magyar vasutasok és mégis rettegésbe kergetik őket az új vizsgáztatással. A legkülönbözőbb a körtáviratban az, hogy csak azokat rendelik vizsgára, akik a télen megtartott vizsgán nem feleltek meg. Viszont a legutóbbi vizsga eredményét még a mai napig sem hirdették ki és így most nem tudják, hogy ki is megy vizsgára.

A vasutasokat minden felkészülés nélkül érte a váratlan vizsga és így félő, hogy újból magyar vasutasokat fognak elbocsátani a vizsga eredményeképpen.

Beniczky Lajos kalandos szökése a fogházból

Az ügyészségi fogházban várta a felelősségi tárgyalást Beniczky Lajos volt rendőrtisztviselő, akit póstaaltványhamisításért három évi fegyházra ítélt a királyi törvényszék. Beniczky a fogházban is megtartotta elegáns ruhait, selyem ingeit és aki nem ismerte, az biztosan egyik ügyésznek hitte Beniczkyt a sajtóosztály iroasztala mellett.

Beniczky Lajos, a megtévedt, könnyelmű fiatalember úgy látszik nem bírta már a fogház vasfegyelmét, ki vágott a szabadéletbe, a barba, ahol jól érezte magát, a barba, mely a vesztét okozta. Az újságírókat, akik naponta megfordulnak a sajtóirodában a napi cigarettaportción kívül állandóan kikérdezte Beniczky a korzó, színház, a társaság újságai felől. Egy sok reményre jogorult parketiáncos veszett el ugyanis Beniczkyben, akinek már a partnere is meg volt, amikor az igazságszolgáltatás embe-re vállára tette a kezét...

Beniczky Lajos súlyos vérbajbajban szenvedett és ügyészi engedéllyel egy fogházőr kíséretében naponta ejött dr. Bihari Miklós orvos nyárfa-utcai rendelőjébe, ahol injekciót kapott. Tegnap délután fél hatkor Marcus Joan fogházőr kísérte el Beniczkyt az orvoshoz s miután az injekciót megkapta, elindultak visszafelé. A Petru Maior (or)-utcán nyole, vagy tíz fiatalember jött szembe velük. Egyik fiatalember meglökte a fogházőrt, aki visszanezett az emberekre. Amikor egy pár pillanat múlva újból előre nézett Beniczky már nem volt sehol, eltűnt. A felármázott utca népével végigkutaták a házakat, de Beniczkyt nem találták. A rendőrség és a fogházőrök egész éjszaka kutattak a megszökött fegyenc után, azonban mindezekig nem akadnak nyomára.

A szökés után látták Beniczkyt a Körösi-utcán, azon az utcán, ahol az a lány lakik, akihez Beniczkyt gyengéd érzelmek fűzik. Értésítették a határrendőrséget is Beniczky szö-

késéről, hogy megakadályozzák a határon való átjutását.

Mussu ügyész szombat reggel a vigyázatlan fogházőrt felelősségete állásából.

A parlament megnyitásának programja

A miniszterelnökség a parlament megnyitásának programját tegnap állapította meg. Ez a következő:

Október 15-én, délelőtt 11 órakor Tedum a székesegyházban, amelyen részt vesznek a miniszterek, a szenátorok és képviselők, a legfőbb semmitőszék. A Róman Akadémia, az állandó közigazgatási tanács, az egyetem tanári kara, a kereskedelmi akadémia tanári kara, az Atheneul Roman, az ügyvédi kamara, a legfőbb műszaki tanács, az ítélőtáblák és törvényszékek elnökei, a főváros tanácsa, a kereskedelmi kamara, a katonai hatóságok és a legfőbb állami tisztviselők.

Féltenekettőkor az összes résztvevők a képviselőház nagytermében gyűlekeznek. A két főpáholyt a diplomata foglalkják el. A szenátorok és képviselők a királyi trónnal szemben levő padokat foglalják el.

A királyi testőrség és az uralkodó elindulását 101 ágyulövés jelzi.

Tizenkét órakor Öfelsége a trónörökös társaságában belép a nagyterembe az adjutánsok és a királyi család kíséretében.

Öfelsége, akit a miniszterek vesznek körül, felolvassa az alkotmányozó nemzetgyűlést megnyitó trónbeszédet. Ezután az uralkodó eltávozik és a parlament megkezd munkáját.

Costüm és kabátszővetek a legolcsóbban **Leitner Máriónál**

Uriszabó üzletünket

a „Sas-passagéban”
megnyitottuk

hol a legkényesebb izlésnek megfelelő elsőrangú divat ruhákat készitünk a legszolidabb árakban

Bacsó és Braun

DORIAN filmszínház

Ma vasárnap utoljára

Az emberbestia

Izgalmas olasz dráma 7 felvonásban.

A főszerepben: P. MENICHELLI

Holnap hétfőn vigjáték műsor:

ZIGOTTÓ-NAP

PASSAGE [volt Vigadó] mozgószínház

Ma vasárnap utoljára

Vörösbegy

Kalandorfilm 5 felvonásban.

A főszerepben:

Lóth Ila, Csontos, Latabár, Szerémy

Ezt megelőzi:

Ki az ur a házban?

2 felvonásos burleszk

DORIAN-FILMEK!

6. kel. teológiai akadémia nyílik meg Nagyváradon

A görög keleti teológia, amelynek internátusát ma vette át a kiküldött bizottság, tavaly nyílt meg Nagyváradon. Azelőtt a nagyváradi g. keleti teológusok Aradon és Csernovitzban tanultak. Ciorogariu Roman püspök vetette fel a tervet, hogy minden egyházmegyének legyen teológiája, hogy a jövő papsága a püspökök szeme előtt növekedjék. Már 1922-ben memorandummal fordult a kormányhoz a teológia megszervezése tekintetében, amely lépése eredménnyel is járt, 1923-ban a teológia megnyílt Nagyváradon.

Teológiai akadémia a neve ennek a szervezetnek, egy új típusú felsőbb iskola, amely 4 évre van tervezve, míg a többiek 3 évesek. A teológiai fakultás doktorátust ad, az Akadémia nem. Főszűlt a héber és görög nyelvre fekteti, mert a szentírásból az ószövetség héberül, az új szövetség görögül van s így a hallgatók eredetben olvassák a szentírást s így vitathatják meg. Aki az Akadémiát végzi, licenciát kap. Most Nagyváradon is ezt a típust vették át s ott is Akadémia készül, valamint Kisenében is. Most a második évfolyam nyílik meg Nagyváradon, jövőre a harmadik.

A tanítás a jogakadémia épületében lesz a II-ik emeleten. Az internátus számára a hadügyminiszter a kultuszminiszternek átadta a volt Markovics lakotanyát s így jutott a teológia internátusához, amelyet Ciorogariu Ruman püspök teljes egy millió lej költséggel átalakított s most egészséges világos, higiénikus épület teljesen felszerelve áll rendelkezésre.

Az épületet egy bizottság vette át, amelyben az államépítészeti hivatalt Virányi Béla főmérnök képviselte, a püspökség részéről Magier Endre dr igazgató s egy bizottság jelent meg. A várost egy mérnök képviselte. Az építkezéseket Virányi Béla főmérnök vezette s nagyváradi iparosok végezték a munkálatokat. Az internátusban 30 növendék nyer elhelyezést. Vannak az internátusban kápolna és lelkészlakás, hálótermek, tanulószobák, étterem, betegszoba, ápoló és cselédszobák, igazgatói lakás. Amilyen háborús iníciált kaszánya volt azelőtt ez az intézet, olyan pompás teológiai internátus lett belőle.

Az Akadémia igazgatója dr Magier Endre szerzetes. Tanárai: dr Munteanu Stefan, dr Jakob Lazar, dr Vasile Lazarescu, Damaschiu Ioannovic, dr Eugen Speranza, Cornel Givulescu, Ivan Pop, dr Cosma Gavril.

Az I. és II. évfolyamra eddig felvettek előzetes vizsgálat után 30 hallgatót, akiknek belépése október 15-én lesz, 16-án tartják meg a Veni Sanctét s az előadások október 17-én kezdődnek.

KEPES ELEK

orvosi kötszerszalag, Sas-passzage 20. szám

Saját készítményű speciális kötszerek, női és férfi övszerek

sérvköltők, hásköltők,

Télikabát raglán és öltöny

szövet

különlegességeinket

idény előtti olcsó árban árusítjuk.

HAVAS és GRÜNFELD posztó áruház

Avram J. (Kossuth)-u. 8. Sasátjáróval szemben.

A biharmegyei képviselők külön memorandumot intéznek a kormányhoz

Abból az alkalomból, hogy az erdélyi liberális képviselők blokkja megalakult és a kormánypárti parlamenti tagok Nagyváradon tanácskozást tartottak, külön megbeszélésre jöttek össze a biharmegyei liberális képviselők és szenátorok is.

Ennek a külön eszmecsereének az volt a célja, hogy a biharmegyei parlamenti tagok a maguk részéről önálló memorandummal forduljanak a kormányhoz és ebben speciálisan azokat az észrevételeket tájékoztassák, amelyek kizárólag Biharmegye és Nagyvárad közigazgatási, közgazdasági, igazságügyi, tanügyi és kisebbségi állapotaira vonatkoznak. Az erre vonatkozó emlékirat el is készült, de nem bocsájtották rendelkezésünkre, mert nem

akarták, hogy kényes személyi kérdések nyilvánosságra kerüljenek. A biharmegyei parlamenti tagok ugyanis a memorandumban sorra vették az összes hivatalokat, a közigazgatás minden ágát (posta, vasút, államépítéssel stb.) objektív, de szigorú kritikát gyakorolnak az észlelt hibák felett és úgy személyi, mint tárgyi tekintetben elmondják kívánságaikat, előterjesztik a szükséges változtatásokra vonatkozó javaslatukat.

Hibáztaljuk, hogy a parlamenti tagok ilyen fontos memorandumot nem bocsájtanak a nyilvánosság rendelkezésére. A nagyközönségnek joga van megismerni, hogy parlamenti képviselők a helyi problémák fölött miként vélekednek.

Közép-Európa

Irta: Dr Oláh Béla.

I.

Vessünk egy tekintetet Közép-Európa térképére s konstataciónk kell, hogy a Duna-medence mentén elterülő államok zárt egységet alkotnak földrajzilag; amiből önként következik, hogy zárt egységet kellene alkotniuk gazdaságilag, sőt bizonyos vonatkozásokban politikailag is. És legkevésbé sem vélelünk, hogy a népvándorlást követő időktől fogva ebben a medencében mindig nagyobb és egységesebb államalakulatok, avagy államszövetségek létesültek, melyek olykor szorosabb, olykor lazább kötelékekkel centralizáltak a Duna mentén élő, fajra, nyelvre és kultúrára igen eltérő, heterogén népelemeket. E centralizáló törekvések célja nyilvánvaló: közös politikai s ezzel együtt közös gazdasági egységre kíváncsolni azokat az ökonomikus energiákat, melyek szétzóródva improduktívek, egységbe forrasztva azonban elhatározó gazdasági erőkiteljesre képesek.

Legutolsó ily politikai és gazdasági egység volt az Osztrák-Magyar Monarchia, melynek széthullását éppen nem a gazdasági koncepció helytelenül felállított premisszái, hanem túlhajtott katonai imperializmusa idézte elő. Letagadhatatlan tény, hogy a monarchia egysége gazdasági szempontból előnyös volt. Hatalmas területén centralis gazdaságpolitikai irányítás mellett imponáns fejlődésnek indult a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem. A Habsburgok jogára alatt élő népek gazdálkodó munkáját egységes elgondolás irányította, melynek eredményeként oly gazdasági berendezkedés épült ki, mely a Duna-medence földrajzi egységének nagyon megfelelt s Európa közepét a maga képre és hasonlatosságára formálta meg. Közgazdasági adottságokat teremtett, melyek az összefüggő földterület gazdaságpolitikai jövőjét a „Kategorikus imperatívusz” erejével írják körül.

Távol áll tőlünk, hogy a nagyhatalmi Ausztria bukása fölött keseregjünk. Hiszen jól tudjuk, hogy a Habsburg uralom mindenha egyértelmű volt a reakcióval és a népjogok megcsufolásával. Ugyde amíg a hatalmi politikában érvényesült minden vonalon a hirhédte vált „divide et impera” elve, addig másfelől — gazdasági téren — annál inkább kidomborodott az egységessége.

Kétségtelen bár, hogy az unifikálás kizárólagos célja is imperialisztikus szellemű volt, de elvitázhatalan tény, mikép a

dunai monarchia e gazdasági rendszere a helyesen felismert és értelmezett földrajzi egység bázisán épült fel.

A világháborút befejező békeszerződések az Osztrák-Magyar Monarchiát elemeire bontották. Az imperialiszt elv helyébe a népek önrendelkezési jogának újszerűtana lépett s a központosító uralmat felváltotta az etnográfiai határok szerint való elkülönülés, mely új határokkal szeldeste át a Duna-medence térképét.

Az „önrendelkezési elv” előtt spon-tán, vagy kényszerűségből meghajlott az egész művelt világ s a reménykedők szeme előtt egy emberibb és boldogabb, gazdagabb és szabadabb demokratikus Közép-Európa képe lebegett. Azonban — sajnos — a szép remények mai napig nem válhattak valóra. Az újonnan alkotott államok életműködését nem hatotta át az egymásrataltság harmonizáló gondolata s a hajdani — bár kényszerű, de mégis tényleges — együttműködés helyébe az elzárkózás politikája lépett, melyet az esetek túlnyomó részében gazdasági féltékenység fűt. Az áruforgalom, a termelés eme legfőbb előmozdítója minduntalan prohibítív jellegű vámokkal szigorúan lezárt határokból tűközik a valutáris viszonyok elitolódása valóságos káoszt idézett fel s a legvitálisabb gazdasági kérdések ma is megoldásra várnak.

Hogy ennek a helyzetnek szükség-szerint be kell következnie, az minden közgazdaságilag iskolázott elme előtt kezdettől fogva nyilvánvaló volt. Mert vitát sem tűrő igazság az, hogy Közép-Európának többé-kevésbé a nyelvhatárokat szemmel-tartó felosztása csupán ez első elap az internacionális politikai reform munkájában. E felosztás csupán a Habsburgok imperialisztikusának adta meg a kegyelemldölést. A feladat nehezebb része még hátra van: a nemzeti alapon újjászervezett Közép-Európát olyan újabb s a változott viszonyokhoz simuló gazdasági egységbe olvasztani, amely a Duna-medence geográfiai helyzetének megfelelő, mely tehát az elszigetelten erőkiteljesre alig képes államoknak oly foku termelési kapacitást biztosít, amelyet a Duna-mentén élő népek maguknak teljes joggal vindikálhatnak.

E megfontolásokból született meg a Közép-Európai gazdasági unió gondolata. Némi elégtelével szögezzük itt le, hogy a kezdeményezés a nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamarától indult ki, melynek javaslatára az erdélyi kamarák már 1919-ben körlevéllel fordultak az összes érdekelt államok közigazgatási intézményeihez kollektív akció indítására szólítva

MARKOVITS JÓZSEF kelengye, fehérnemű és béke-minőségű cernavászon lerakata
Megnyílt! Strada Ciorogariu (Uri-utca) Nyiri-ház. 982 Megnyílt!
Az árak olcsóbbak, mint bárhol. Kérném a nagyérdemű közönség szíves meggyőződését

fel azokat a gazdasági unió érdekben.

Ami amely lelkes önzetlen és előrelátó volt az iniciatíva, éppoly meglepő volt az eredmény is. A zagrebi, wieni, reichenbergi és kosicei kamaráktól eltekintve — melyek a legnagyobb megértéssel csatlakoztak hozzánk — a többiek a legjobb esetben agyonhallgatták az ügyet. Nyilván rejtett politikai tendenciát gyanítván a mozgalom hátterében. És noha már mutatkozni kezdtek a megjósolt zavaró körülmények, az ügy lekerült a napirendről.

De „tempora mutatur.“ Nemrég az a hír járta be a sajtót, hogy Csehszlovákia legmarkánsabb gazdaságpolitikai egyénisége: Benes miniszter kifejezetten pálcát tört a közgazdasági unió mellett. Ime tehát a gazdaságilag legfejlettebb utódállam már hivatalos politikájának programjába is felvette ezt a nagyjelentőségű reformgondolatot s így a kérdésnek ismét aktualitást kölcsönzött.

Bölcsen tudjuk, hogy a gazdasági unió gyakorlati megvalósításától még messze állunk. Mégis, úgy véljük, foglalkoznunk kell — ha egyelőre csak elméletileg is — ezzel a kérdéssel, mert csakis az alapos megvitatás hozhat létre realizálásra alkalmas gondolatokat.

Az itt következő cikkek célja sem lesz más, mint felhívni a figyelmet a közgazdasági uniókérdés komplexumára és ismertetni azokat az elveket, melyek bennünk az ügygel való beható foglalkozás során kiérlelődtek.

(Folyt. köv.)

MOLNÁRNÁL

Ferdinánd király (Rákóczi)-út 9. szám

Prima	Flohr harisnya	69	Lei
	Muslin harisnya	88	Lei
"	Szines ingek	210	Lei
la la	Szines ingek	265	Lei
Prima	Zefir ingek	300	Lei
"	Zefir ing, divat minták	375	Lei
"	Frack ingek	350	Lei

NYAKKENDŐK

divatnyők, bőr- és szövött keztük
ORIÁSI VÁLASZTÉKBAN

Értesitem

t. megrendelőmet, hogy az **ősz i ény angol szövet különlegességei** válogatott mintákban, kizárólag egyes öltönyök raktáromra megérkeztek

CSOVITS uri divat-szabó

Str. Rimanóczy-utca 4

Lehet-e a leányok olvasókedvét irányítani?

Örvendetes jele az alétságból eszmélő szellemi életnek az az érdeklődés, amit a Nagyvárad hasábjain megjelent néhány cikk kiváltott a könyvolvasók két táborából, a Courths-Mahler, Heimbürg és Ohnet-olvasók részéről az egyik s a komolyabb lektürt kedvelők részéről a másik oldalon. Mióta a kérdés, hogy mit olvasson a fiatal leány, lapunkban felszínre került, a posta egyremásra szállítja hozzánk a hozzászólásokat.

Nagy általánosságban a levelek meg egyeznek abban, hogy a leányok nem olyan könyveket olvasnak, amilyeneket olvasniuk kellene akkor, ha olcsó szórakozás mellett művelődni is akarnának. A megállapítást a szerkesztőségbe küldött levelek írói hol enyhé megjegyzésekkel, hol éles morálpredikációkkal fűszerezik.

— „Mai lányoknál — írja egy olvasónk, aki ma beküldött levelében „Kálmán-utcai olvasó” aláírás mögé rejtőzkedik — mai lányoknál jó könyv Zola „Germinál”-ja, Szenes Béla „Meztelen táncosnő”-je, Karl Stroll „Bresciai örömtánya”-ja, Pierre Louis „Meztelen ország”-ja; a nagyon jó könyvek pedig úgy sorakoznak, amelyeket a fiatalabb leányok titokban olvasnak, de az idősebbek annál szabadabban: Strindberg: „Egy lélek fejlődése” sorozata, Ewers: „Pók”-ja, Hauptmann: „Fantom”-ja, Maupassant: „Szép fiu”-ja, Kock Pál: „Pantalonos asszonyság”-ja és Ujhelyi Pesten elkobzott művei: „Mire egy leányból asszony lesz”, „Szereltem forradalma”, vagy a „Kétneműk”.

A leányok ne olvassanak — folytatja a levélíró — se Courths-Mahler, Heimbürgot, mert elveikben az élet meg van hamisítva, hazudtolva és álmódzó érzelmességeik csak a hisztériára adnak okot, de ne olvassanak se Zolát, Strindberget, vagy az erotikának bármely képviselőjét, mert műveikben az élet durva, meztelen megnyilatkozásait gyöngéd női lelkük fölfogni nem tudja, félreértik, az élettől vagy nagyon megijednek, vagy nagyon neki bátorodnak.”

Ezeket mondja a levél.

Sok jó tanács közül akkor is nehéz volna a követendő helyesét szegény olvasóleányoknak kiválasztani, ha egyáltalában súlyt helyeznének arra, hogy tapasztalt és irodalomban és olvasásban jártas korifeusok megelégedését kiérdemeljék.

Mint hogy ilyen ambíciók a leányokat nem igen fűtik, amikor a könyvben szórakozást keresnek, bizony a komolykodó jótanácsok egymásután vízbehullanak. Nem a mai minden idők tünete az, hogy a szórakozás kiválasztásában inkább követi mindenki saját ösztöneit, mint bár a legbölcsebb moralisták elveit. S az okos fiatal-leány beláthatja, hogy vannak értékesebb könyvek annál, amit neki legfeljebb padalatt lehet olvasnia, míg tanárai hasznos és magasztos dolgokról tartanak a katedrán előadást, kellő hangulatban mégis kedvesebb olvasmánya marad a ponyva, mint a tankönyvi irodalom. És elvégre is mindenki saját szellemi nívójának csápjáival fogja orientálni magát az olvasnivalók rengetegében. A könnyű olvasmányok pázsitjára mindenkor nagyobb

tömegek rándultak, mint a njetzschei ommerföltöttség zörgő magaslataira.

Erről a lelki megosztódásról lehet hasábjait írni és óráhosszakait beszélni végeredményében azonban sem a lapcikk, sem a szónoklatok egyhamar nem fogják más irányba terelni az olvasókedvet, mint amerre a fiatalság s a kíváncsiság eredő utat törtek a leányok érdeklődésének.

Zsoldos tanintézet

Budapest VII. Dobány-utca 84 szám alatt.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra.
Kivonat és magyarázatok tankönyvek megrendelhető

DIVATSZÖVET

ujdonságaimból a legelegánsabb ruhákat készítem szolid árban

PACSAY uri szabó, Bulv. Bucurestilor (Starovsky-u) 27

Ha Linoleumot, Viaszos vásznat, Gummi kabátot és Szőnyeget akar venni, tekintse meg

Haas Lipót

Gyári főlerakatát

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

ahol legnagyobb választékban, gyári áron vásárolhat.

Telefon 4-63

Lerakatok:

Cluj, Str. Universității No. 17.
Timișoara, Bulv. Reg. Ferd.

Felöltőszőru gummi köppeny
divat tazonban prima gummiázzsal 875.

Viaszos vászon asztallertő 80.

Sirapa futó szőnyeg mirje 120.

Ebédli szőnyeg gyönyörű mintákban 160×250 975.

Linoleum futószőnyeg méterje 155.

Linoleum ebédli szőnyeg 200×250 1350.

Otomanlakaró 160—300 1650.

Bőrvásznak ipari célokra prima minőség 185.

Ezenkívül mindentéle gummiárú, Celluloid gallér és kézelő, Torna házi cipők stb.

„CHIC” ÁRUHÁZ

Nyakkendők
divat harisnyák

BUL. REGELE FERDINAND 7. **óriási választékban.**

Bukarestben több magyar könyvet olvasnak mint Nagyváradon

I.

Mutasd meg könyvtárszobádat s én megmondom ki vagy. Ez a jellemző mondas a gazdasági krízis, az egyének változó gazdasági helyzete miatt az utóbbi évek során oda módosult, hogy: mond meg mit olvastál az utolsó esztendőben s megmondom ki vagy.

Most a román kormány megértése eljutott tudtommal odáig, hogy cenzurázott könyvek behozatalát megengedték és az egyes városokra végtelen felrészítéssel hatással volt. Kolozsvár, Marosvásárhely és a többi erdélyi város magyar közönsége valószínűleg a szomjas mohóságával vetette magát az érkező könyvekre. Sajnos Nagyváradról ez egyáltalán nem mondható el. Sőt az az interjú, amit dr. Wohl Márkus, a magyar könyvbehozatal titkára adott, olyan szomorú képet nyújtja a nagyváradinai magyarul olvasó közönségnek, amelyre példa nincs a Magyarországtól elkapesztott területeken, amelyet nem tudunk könnyen megmagyarázni. Dr. Wohl Márkusnak az a kijelentése, hogy összehasonlíthatatlanul több magyar könyvet vásárolnak Bukarestben, mint Nagyváradon, sőt az, hogy a statisztika szerint az összes erdélyi városok között Nagyváradon vásárolnak legkevesebb könyvet, a dekadenciának olyan jelét mutatja, amely fölött csak akkor tudnánk megnyugodni, ha azt bizonyítnák a kölcsönkönyvtárak, hogy közönségünk onnan szerzi be szellemi táplálékát.

A valóság azonban az, hogy — mint már egy riportunkban rámutattunk, — a városi könyvtár olvasó közönsége minimális és a teljesen új, modern könyvekből összeállított kölcsönkönyvtár olvasóinak száma alig haladja meg az ötszázat úgy, hogy a mai viszonyok között vagyonba kerülő könyvvásárlás és könyvkötés kamata sem térül meg.

Ezekután lássuk Erdély magyarul olvasó közönségét, azután a statisztika és tapasztalat után, amit a magyar könyvbehozatal vezetője: dr. Wohl Márkus szerzett az utóbbi esztendő során.

Kilencszáz magyar könyv.

A román kormány, illetve Tatarescu miniszter és Rinles sajtófőnök megengedték azoknak a magyar könyveknek korlátlan számban való behozatalát, melyet előzetesen cenzurára bocsátanak. Itt győzött az az érv, hogy a magyar kultúra növekedése nem akadályozza a román kultúra fejlődését, amint hogy a német tudományos könyv elárastja az egész világot. Eddig kilencszáz művet cenzurázott és engedett be a sajtófőnökség Magyarországról. És Wohl szerint még egyetlen egyet sem utasítottak vissza, igaz az is, hogy súlyt helyeznek arra, hogy olyan művet ne terjesszenek a sajtófőnök elé, ami kifogás alá vehető. Az eddigi cenzurára benyújtott és beengedett magyar könyvek nagyobbik része fordítás a világirodalom jelesebb íróinak munkáiból. Romain Rolland teljes kiadása mellett a teljes Ady, Abonyi, Ambrus, Babits, Bárony, Bartók, Beöthy magyar irodalom kis tükré, Berzeviczy: az abszolutizmus Magyarországon 1848–65-ig, Biró Lajos, Bródy Sándor, Cholnoki, Drasche, Dóczy, Heltai Jenő, Karinty, Krudy, Lengyel Menyhért, Jókai, Mikszáth, Molnár, Móricz, Szomaházi, Sipulus, Tarmai Cecil,

Ujhelyi, Zilahy munkáinak nagyrészt már behozták, de a gyermekirodalom különösen nagy számban van képviselve, valamint a szakirodalom. És minden magyarra fordított jelesebb író külföldi munkáját. Ujabbban néhány száz kötetet nyújtottak be cenzura alá. Egyzóval a behozatal megindult, most lássuk az olvasókat.

Kolozsvár a kultúrváros.

— A könyvkereskedelemben általánosan az a helyzet, — mondja dr. Wohl — hogy a közönség, amelynek tekintélyes része a komolyabb dolgokkal foglalkozók, ma a Courths-Mahler regények felé mutat hajlandóságot. De vannak ma is városok, amelyekben a legdrágább műveket vásárolják. A legértékesebb, százakba kerülő munkák néhány nap alatt elfognak Kolozsváron, amely ma is vezet a komoly s áldozatkész közönség tekintetében. Utána Temesvár és Marosvásárhely következik és ezek után nem Nagyvárad, hanem Bukarest. Bukarest rendszeresen fogyasztja a magyar könyveket.

Jellemző példa, hogy a Wells világtörténelméből Erdélyben elfogyott 500 példányszámból csak ötöt adtak el Váradon, míg Temesvár 3 könyvkereskedője eddig 25 darabot adott el.

A legkisebb Ady-kultusz Nagyváradon tapasztalható. Alig vesznek évente egy-két kötet Adyt Váradon, míg Erdély többi városainak könyvkereskedői állandóan friss Ady-szállítmányokat kérnek. Az Atheneum most kiadott tíz kötetes Ady-gyűjteményéből Váradon egy se fogyott el. Adból különösen sokat vesz Bukarest. A statisztika szerint Nagyvárad egy esztendő alatt nem vásárol annyi magyar könyvet, mint Marosvásárhely egy hónap alatt. Utánvételel, készpénzben fizetnek éppen a nagykereslet miatt a marosvásárhelyi kereskedők, míg Váradon ezer leles számlát is három-négy felszólítás után tudnak kifizetni a kereskedők. Ami természetes is, mert a könyv ott van polcaikon. Például Marosvásárhely könyvkereskedője márciusban 166 ezer lei értékű könyvet vettek. Ugyanakkor Várad összes könyvkereskedője 4000 lei értékben vásároltak. Áprilisban csaknem százezer lei volt a vásárhelyiek számlája. Átlagosan havonta 60 ezer lei értékű magyar könyv megy Marosvásárhelyre, míg Nagyváradon 6000 lei az átlag vásárlás és az is a könyvnyomtatás iránt esik, míg amott a komolyabb fajsúlyú könyveknek van keletje. Kolozsváron a Lepage könyvkereskedés márciusban 58 ezer, áprilisban 27.000, májusban 31 ezer, júniusban 43 ezer lei értékű könyvet vett. És hasonlóan vásárolt a többi öt nagyobb kolozsvári könyvkereskedő is. Itt még ma is a legkomolyabb, a legsúlyosabb fajsúlyú irodalomnak van tere. Nincs olyan drága magyar könyv, amit ne vásárolnának Kolozsváron. Pedig ott könyvkiadás is van, a Minerva-cég sok magyar munkát ad ki és el is tudja helyezni. Ugyancsak Brassóban, ahol a Brassói Lapoknak könyvkiadó osztálya dolgozik, havi átlag 35 ezer lei értékű könyvet vásárolnak a behozott könyvekből.

Csak éppen a nagyváradinai könyvkereskedők nem tudnak beszélni magokról, csak itt nincs könyvvásárlás, csak itt nem olvasnak. Ennek okát keresve, első sorban arra a tapasztalatra kell támaszkodni,

hogy a gazdag emberek nem vásárolnak könyvet. A szegény intellektuális áldozatok csekély jövedelmükből szellemi fejlődésükre.

Perédy György.

! Rendkívüli olcsó !
! bevásárlási forrás !

RÓNAI & KOHN

kézműtár, női, férfidivat üzlete, Sas-passage
Dorian Terrasse teljérel szemben.

Gazdag választék: Női- és férfi ruha

szövetekben

gyönyörű fehérművekben, selymek és pongyola szövetek minden elképzelhető színekben

Harisnyát vásárolhat

de elismerten jót és

olcsón csakis

Fischer Áruházában

Sas-passage.

Házi harisnyák ... 20 Leitól
Maco harisnyák ... 40 Leitól
l-a flor harisnyák ... 75 Leitól
l-a selyem flor harisnyák 99 Leitól

Cérna, flór és fátol harisnyákban
nagy választék olcsó árak mellett.

Pastel férfi sockni ... 22 Leitól
Csikos férfi sockni ... 30 Leitól
Jaguárd férfi sockni ... 55 Leitól
l-a selyem flor férfi sockni 58 Leitól
Férfi hosszú harisnya ... 90 Leitól

Nagy választék férfi socknikban a legfinomabb minőségig, valamint gyermekharisnyákban és rövidárúknban olcsó árak mellett

NAGYÜZEMEK
TUNGSRAM
ÉGŐVEL VILAGITANAK

LEGGAZDASÁGOSABB
IZZÓLÁMPA!!

NAGY CIPŐELÁRUSÍTÁS!

908

== GONDA TESTVÉREK Cipőáruházában ==
CSAK E HÓ 18-IG BULEVARDUL REGELE FERDINAND 5. SZ. (PARK-SZÁLLODA ÉPÜLET) **CSAK E HÓ 18-IG**

Teljesen új raktár miatt az összes raktáron levő női-, férfi és gyermekcipőket minden elfogadható árban elárusítjuk.

Palotaforradalom vagy halucináció

Válasz az Uj Kelet cikkére

A munkásság köréből az alábbi cikk közlésére kértünk:

Vajjon szabadsé, érdemes-e vitába bocsájtkozni valakivel, akiről érezzük, hogy számára nem az a fontos, amiről beszél, nem az objektív igazságot keresi, hanem egy hátsó gondolat, a bosszu érzése vezeti cselekvésében.

Kereszturi Sándor rendszeres sajtótámadást intéz Nagyvárad munkásszervezetei ellen és olyan kérdést is érint, ami alkalmas arra, hogy a Munkás Otthon építési akciói nagyban hátráltsa, ezért és esakis ezért szükséges-e nem sok jóakarattal megírt cikkre válaszolni.

A bormunkások 21000 leije

Több mint egy éve, a bormunkások pénztárnoka jelentést tett a vezetőségének, hogy távollétében egy este lakását feltörték és a csoport pénzét, 21 ezer leit elrabolták. A csoport vezetősége azonnal felszólította a pénztárnokot tisztességének átadására és egyben feljelentést tett ellene a rendőrségen. A rendőrség megindította a nyomozást úgy a pénztárnok ellen, mint a pénztárnok feljelentése alapján ismeretlen tettesek ellen. A vizsgálat eredménytelen volt, a hatóságok semmi adatot nem tudtak a pénztárnok bűnössége mellett felmutatni. A volt pénztárnok ennek ellenére egy könyvtár alakjában visszafizette a 21000 leit, hogy a szervezetet kár ne érje.

Nem felel meg tehát a valóságnak az Uj Kelet cikkének azon állítása, hogy a szervezet nem akart polgári hatósághoz fordulni.

A bormunkások szervezete nem elszigetelt, hanem szoros kapcsolatban áll az országos szövetséggel, melynek központja Kolozsváron van. A szövetség pedig tagja a Bormunkások Nemzetközi Szövetségének, tehát nem igaz azon állítás, hogy nem számolnak el senkinek és „saját szakárukra” dolgoznak. Ezzel önmagától elcsúsz az ostoba rosszakaratu állítás, hogy az egész Munkás Otthon-építési akció nem más, mint a munkásság elszámolást követelő energiájának lecsapolása, figyelmének más irányba fordítása.

A Munkás Otthon-akció

Nincs ember, aki meghatottság nélkül nézhetné a Munkás Otthon építési mozgalmat. Két éve már, hogy az első fillérek egybe gyűltek, hozták sápadt, becses szemü, törekény munkásánnyok, robusztus vasmunkások és a fillérek elindultak, hogy milliók lássanak.

Jött a tél, a munkások úgy érezték, hogy tanulni kell, ki kell használniuk a téli estéket. Megindult a munkás gimnázium előkészítése, az akkori kulturális helyiséget ígért, középiskolai tanárok ingyen felajánlották szolgálataikat. A munkások oly tömegesen jelentkeztek, oly nagy volt a tudásszomj, hogy az iskolabizottság kénytelen volt három párhuzamosan húzódo tanfolyamot előkészíteni és így is a jelentkezőknek csak egyötöde volt felvehető a kurzusra.

A kulturális jóakarata hiábavaló volt, azok, akik a döntést kezükben tartották, az utolsó percben megtiltották, hogy a munkások az iskola falai közé lépjenek. A városháza nagytermében még egyideig megtartották a szabad előadást, melyet a kulturális bizottság rendezett, mikor egyszer minden előzetes bejelentés nélkül csukott kapuk vártak a hallgatóságra, mert a város tanácsa, visszavonva engedélyét, úgy találta jóának, hogy a városháza nagytermében csak ünnepélyeket rendezhetnek, mely háromszor-négyszer fordul elő egy évben.

Nagyvárad munkásságának más a felépítése, arról, éppen ezért az iskola és a szabad előadások betiltásának hatása alatt elhatározta, hogy következő téli fedél alá hozza otthonát, hogy tudásszomjának kielégítést nyerjen. És fedél alá hozza!... A munkásság áldozatkészsége határtalan.

Akikből kihalt a hit, menjenek nézzék meg, a mint a munkások, munkások szabad szombat délutánjokon, ingyen napszámos munkát végeznek az otthon építésénél. Ha látták volna, mikor az összes szervezetek vezetőségei megkezdtek az építkezés színhelyének rendezését, takarítását, hogy a munkások tiszta terepet találjanak. Igen. Ha látták volna tisztviselőket és vasmunkások szeméttel hordták — a holnapért.

A munkások kivétel nélkül leadják keresetük egy bizonyos hányadát. Vajjon olyan nagy büne,

hogy az otthon építő bizottság felszólított a szervezet kivétel nélkül, de céljaikkal szimpatizáló egyéneket az építkezés támogatására. A bankok nem adományt adnak, hanem kölcsönt mérsékelt kamattal. Sőt egyik bank, mikor felajánlott adományszépen egy összeget, a vezetőség azt visszatartotta.

A „független” szervezete

A helyzet nem ismerésével és még kevesebb hozzáértéssel támadják a sajtó egy részében a városi szervezeteket Fluérás és Juncancától való függetlenség miatt. Mert valójában ez a függetlenség így értendő. Nem az ország munkásságától szakadt el Nagyvárad, Arad, Temesvár, Brassó, Marosvásárhely és több város munkássága, hanem elszakadtak fenti urak diktatúrájától, mert semmi kedvük sincs arra, hogy kapaszkodó létrául szolgáljanak túlfutott ambíciójú embereknek. Szerencsétlenség a romániai munkásszervezetek, hogy a nemzetközi szocialista szövetséget ilyen emberek képviselik Romániában, bizonyos, hogy ha Adler Frigyes, vagy Bauer Ottó volnának a romániai szocialistapárt élén, ma nem lenne széttagolva a munkásszervezet,

hanem tömören állnának egymás mellett Románia valamennyi munkásai.

Ullmann a „vezér”

Csodálatos módon nőtt ki magát vezérről Ullmann — a polgárság fantáziájában. Szegény, jó fiú, szorgalmasan látogatja az otthonát, rendesen fizeti a tagdíjait és minthogy sok ráció ideje van, elvégez apró-cseprő szolgálatakat a titkárságoknak és ezért valóban hálásak is neki. Engedik néha szerepelni is, mert ezt nagyon szereti a jó fiú. De ő semmi több. Azt állítani, hogy ő a vezére a városi munkásszervezeteknek, rosszakaratu rágalmazás, mert Ullmann S. Sándor a szaktanácsnak, mely tényleges vezetője a városi munkásszervezeteknek, nem is tagja és nem is tartozik azok közé, akik a munkásság ügyére komolyabb befolyást gyakorolhatnak. Elismerésre méltók az ő érdemei és fáradozásai, de ne kompromittáljuk a munkásszervezetet az ő vezérőségével.

Kereszturi Sándor, ha nagyon haragszik Ullmannra, azt intézze el vele, de ne bántsa a munkásságot.

D. Stefan Gavril.

Castiglioni bukása nincs hatással a nagyváradai pénzpiacra

Voltak-e érdekeltségei az erdélyi bankokkal — Várható-e újabb fizetéseképtelenségek? — Nagyvárad bankigazgatók nyilatkozatai

A Castiglioni-ház bukásának nagy financiai hullámai, melyek végigvonultak egész Európán, még mindig nem simultak el. Különösen a bécsi, de más külföldi lapok is hasáboakat írnak a konjunktura pénzfejtelmének anyagi összeroppanásáról és az utóbbi napokban sokat foglalkoznak a lapok a nyomasztó határról is, melyet a Castiglioni-bukás az erdélyi és általában speciálisan a nagyváradai pénzpiacra tesz. Egyik kolozsvári lap legutóbbi száma hosszú cikkben foglalkozik azzal az összeköttetéssel, mely Castiglioni és a milánói Banca Commerciale Italiana között fennállott és minthogy a nagy és európai tekintélyű milánói banknak, röviden Comit-banknak affiliációja a Romcomit láncolatot következtetéssel állítja be a kolozsvári lap, hogy a Romcomit égisze alatt álló erdélyi bankok és vállalatok: így a nagyváradai Egyesült Bank, a temesvári Agrár Takarékpénztár, stb. érdekeltségben állottak Castiglioni-val és azok az érdekszálak, melyek a szobanforgó intézeteket és vállalatokat Castiglionihoz fűzték, most — a bekövetkeztett bukás után — nem lesznek jó hatással a romániai pénzpiacra. Miután a nagyváradai pénzpiacra és Nagyvárad egyik legtekintélyesebb pénzintézetére is hivatkozás történik a cikkben, alaposan utánanéztünk a dolognak és illetékes vezetőfaktorok kijelentései alapján annak a megállapítására jutottunk, hogy egyetlen nagyváradai banknak sincs, de soha nem is volt közvetlen, vagy akár közvetett út is összeköttetése, pláne érdekeltsége a zavarba jutott Castiglioni-házzal. Mi-

után a nagyváradai Egyesült Bank valóban a Romcomit égisze alatt áll, felkerestük Popper Akos dr-t, az Egyesült Bank vezérigazgatóját, aki a szoban forgó híresztelésekre az alábbi nyilatkozatot tette:

— Az egész Castiglioni-féle beállítás annyira komolytalan és olyannyira nélkülöz minden alapot, hogy lényegében foglalkozni sem érdemes vele. A Banca Commerciale Italiana-nak és különösképpen az Egyesült Banknak soha semmiféle érdekeltsége nem volt Castiglioni-val. A nevét is éppen csak, hogy ismertük, de soha levezetésünk, összeköttetésünk nem volt vele és így a bankkal és Castiglioni-val kapcsolatos összefüggések merőben légből kapottak és nevelésérem. Egyben kérdést intéztünk Popper dr vezérigazgatóhoz, hogyan ítéli meg ő, az utóbbi idők fizetéseképtelenségével kapcsolatban a nagyváradai piac helyzetét.

— Nem helyesen veszik azokat, — mondotta, — akik riasztó híreket korpoltálnak, mert erre nincs ok. A baljósati hírek pedig tulajdonképp ártalmasak, még akkor is, ha csakugyan bekövetkeznek a baj. Most nincs ok az ijedelemre. Csak a férsese hull el. A nagyváradai bankok mindig kulánsak voltak, vártak eddig s várnak most is. Nem is lehet pusztulás a pénzpiacra hiszen a bankok kellő fedezet mellett adtak ki kölcsönöket s biztosították követeléseiket, gyengéknek nem hiteleztek. Pánikra egyáltalán nincs ok.

Beszéltünk Capra aligazgatóval, a milánói bank romániai képviselőjével is, aki szintén kijelentette, hogy teljesen alaptalanok azok a hírek, mintha Castig-

Apolló mozgó
5, 7 és 9 órákor

Atlantic mozgó
9 órákor

DANTON

1924 október 12—14-ig
vasárnaptól—keddig

hatalmas dráma a francia
forradalomból 7 felv.

A főszerepben: Emil Jannings — Werner Krauss.

A német filmirodalom remeke!

Rendes helyárak! — Vasárnap délután 3 órákor mérsékelt helyárakkal.

lionnak bármennyű érdekeltsége is volna a banknál. Castiglioni — mondotta Capra igazgató — a Romcomit-nak igazgatósági tagja, de lényegében és üzleti ügyekben semmiféle befolyást nem gyakorolt és mi a Castiglioni-házzal összeköttetésben nem voltunk. A sikertelen frank-manőver után a Banca Commerciale Italiana kívül egy konzorcium alakult, mely abban az időben — megfelelő garancia mellett — hajlandó lett volna Castiglioni ügyeit szanálni és 120 millió lírát kölcsönözni, melyből 25 milliót a Comitbank is megszavazott volna. Ezt a kölcsönnyújtást azonban felülvizsgálat alá vették és annak folyósítása nem történt meg. Előlegként kapott huszonöt milliót Castiglioni, ezt azonban egy különálló érdekeltség adta, mihez a banknak magának semmi köze. Egvébként Goepplitz Józsefnek, a Banca Commerciale Italiana vezérigazgatójának a Corriere della Sera egyik legutóbbi számában hosszú cikke jelent meg és ebben a Castiglioni-féle szanalási ügyet ugyanígy tárgyalja.

A „Nagyvárad“ munkatársa a nagyváradai piac helyzetéről kérdést intézett Fried János dr.-hoz, aki az alábbi nyilatkozatot tette:

— A helyzet nem az, mint 1913-ban, mikor az amerikai tőke kivonult Európából és a francia tőke Keleten is próbált. Ez most a tőke kamatozásának krízise és még sokáig eltart. Hiába kísérleteznek aranyszámítással, aranymérlegekkel, a helyzet mindaddig nem javul, míg valami ellenszerrel le nem csillapítják. Ezért olyan labilis az ipar, mert kölcsönökből él magas kamattal és rövid lejáratúval.

A helyi piacon előforduló fizetési képességek elszigetelt esetek.

Mikes Ödön kiállítása

Érthető, hogy egyre fokozódik az érdeklődés Mikes Ödönnek a Helikonban levő jubiláris kiállítása iránt. Az az őszinte megvívás, mely a társadalom minden rétegéből a komoly és kiváló művész iránt megnyilvánul, egyben kifejezője annak is, hogy pompás munkái sorra akadnak velük. A kiállítás még csak egy-két napig tekinthető meg és így vasárnap bőséges alkalom nyílik meg a nagyszerű és gazdag tárlat megtekintésére. Itt említjük meg, hogy Mikes Ödön tiszteletére — akit negyedszázados jubileuma alkalmából egész Nagyvárad társadalma ünnepelt, — vasárnap este barátai és tisztelői bankettet adnak a Palace-éttermében.

Coroiu pénzügyigazgatót kihallgatták a rendőrségen

Mi történt az állami tisztviselőknek kiállt szövegekkel

Megírta a „Nagyvárad“ annak idején, hogy a Coroiu Sándor pénzügyigazgató ellen lefolytatott vizsgálat során Costin Anghel az ügyészségen is feljelentette Coroiut sikkasztásért. A feljelentés szerint az állami tisztviselők jöletti intézményének másfél évvel ezelőtt rendelt ruhaneműekből sok visszamaradt. A szóbanforgó ruhaneműket, miután már sehol sem tudták értékesíteni, átadták a pénzügyigazgatóságnak elárúsítás végett. Azóta nem tudnak semmit a közel kétszáz ezer lei értékű ruhákról, a pénzügyigazgatóság nem számolt el a befolyt pénzzel.

A feljelentés 168 ezer lei elsőkasztásával vádolja a felfüggesztett pénzügyigazgatót,

akit az ügyészségen, illetve a vizsgálóbírószágon már annak idején ki is hallgattak ez ügyben. Az ügyészség a napokban áttette az ügyet az államrendőrséghez, alos bevizsgálásra. Szombaton reggel Ionescu komisárhoz idézte be a bünygyi osztály főnöke, aki nyomában megkezdte Coroiu kihallgatását. A kihallgatás egész délelőtt tartott.

A „Nagyvárad“ munkatársa kérdést intézett Bejan kapitányhoz, a bünygyi osztály főnökéhez, de Bejan kapitány a vizsgálat teljes lefolytatásig nem kívánt nyilatkozni.

Érmihályfalva lakosai újabb házhelyigényeket jelentettek be

Fontos elvi jelentőségű döntést hozott a megyei agrárbizottság

Érmihályfalván a járási agrárbizottság összesen 266 házhelyigénylő jogosultságát állapította meg. Több igénylő kérelmét elutasította a járási bizottság. Ezek felebbezést adtak be és ezekhez a felebbezőkhöz csatlakozott mintegy száz új igénylő, akik nem jelentkeztek a járási bizottság előtt.

Az érmihályfalvai földtulajdonosok közül gróf Stubenberg, valamint Bujamovics és társai a megyei agrárbizottság legutóbbi tárgyalásán tiltakoztak az ellen, hogy ezeknek az újabb jelentkezőknek az igényjogosultságát a megyei bizottság megállapítsa, mert szerintük a megyei bizottság felebbezési fórum és így nincs joga újabb igénylőket felvenni. A földtulajdonosok érdeke ugyanis, hogy ezek ne kapjanak házhelyeket, hiszen az újabb házhelyosítás céljaira megint csak az ő földjükből vennének el.

A megyei bizottság helyt adott a földtulajdonosok kérelmének és az igényjogosultak névjegyzékét visszaküldte az érmihályfalvai járásbíróshoz kiegészítés céljából.

Ennek az intézkedésnek a jogszerűségét jogászai körökben többen vitatják, mert szerintük az egyszer már lezárt tablókat kiegészíteni nem lehet.

A határmenti román szintársulat sorsa

A határmenti román szintársulat ügye még nem került a megvalósulás stádiumába dacára annak, hogy Marcus István színészeti vezérfelügyelő mindent megtesz a társulat megalkítása érdekében.

A „Sentinela“ munkatársa Bukarestben járt és nyilatkozatot kért Lepadatú kultuszminisztertől a szintársulatra vonatkozólag.

— Az az elhatározásom — mondja a miniszter — hogy a határmenti román szintársulat ideáját megvalósítom, nem változtattam. Az meglesz, akármit tesznek és akármit mondanak. Az anyagi akadályok elhárítása is idő kérdése. Az új költségvetésbe — ezt végleg elhatároztuk — már felvesszük a társulat költségeit is.

Arra a kérdésre, hogy mikorra gondolja a miniszter a szintársulat működésének megkezdését, a következőket mondotta a miniszter:

— Ez attól függ, milyen összegeket vehetünk fel az állami költségvetésbe és mennyit a városi költségvetésbe, különösen biztosíték kell nekünk a belügyminisztertől, hogy azt az összeget, amelyet erre a célra vettek fel, tényleg erre a célra is fordítsák.

Marcus István vezérfelügyelő megmutatta a Sentinela munkatársának a határmenti román szintársulat fentartásának költségvetését. E szerint az összes kiadás 9 milliót tesz ki. Ebből 5 milliót az állampénztár adna, 3 milliót a határmenti városok és egy millió lei befutásra számított a vezérigazgató.

* Legjobb villanykörte telefonkészülék és manometer raktárról nagyban és kicsinyben. Telefon és villanyzerelést, minden fémipari és eszterga munkát, javításokat igen szolid áron vállal Rajz Andor elektromechanikus Szalárdi-utca 9.

Barchendek, flanelek **Leitner Máriónál** legnagyobb tömegben

Női kabátok és ruhák
elegáns kivitelben a legutányosabban
Hevesi áruházában
Strada Nicolae Jorga — Zöldfa-utca.

Régi szinkör udvarban

a Heymann-kertben
Bejárat a sárga lobogónál
Bulev. Reg. Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Árjegyzék

Kabál-kelme

angol szövettől, drap és szürke színekben
mtrje 170, 180, 189 és 200 L

Tegelhál costum-kelme

140 cm. széles, tiszta gyapjú mtr 175, 180, 200, 240, 300 és 300 L

Telikabál szövelek

velour düftin és posztóból, barna, fekete, sötétzöld, tob, teg. és drap színekben
mtrje . . . 330, 400, 570 L

Mosó-flanelek

nagyon szép színekben
mtr . . . 60, 65, 70, 80, 90 L

Tenisz-flanelek

minden célra alkalmas mtr 30, 36 L

Mosó karlonok

szép mintákban, kitűnően mosható mtr . . . 35, 40, 45 L

Kockás és csikos angol kelmék

alkakra nagyon alkalmas, szép színezéssel
mtr . . . 330, 380, 400 L

Kockás kelmék

nagyon szép színekben mtr 66 L

Selymezeli marocén

az összes divatszínekben mtr 250 L

Hona!

Jó minőségű pamutvászon minden célra alkalmas 80 cm. széles, reklam ár, mtr. 36 L

Erzsi!

Vastag szálú pamutvászon, munkások részére különösen ajánlatom, 90 cm. széles mtr. 40 L

Boris!

Kitűnő pamutvászon, ágyneműre valamint női fehérneműre használható, 85 cm. széles 56 L

Teréz!

Erős szálú creas-vászon ágyneműre különösen használható minősége elsőrangú, mtr. 62 L

Piroska!

Vékony szálú creas-vászon női és férfi ingekre alkalmas, ugyancsak női nadrágokra legjobban használható, mtr. 66 L

Alsó lepedővászon

150 cm. széles, minden háztartásba ajánlatom, nagyon jó, tartós, mtr. 140 L

Színes pongyolakelmék, eponge, flanelek, színes bársonyok, rengineg vászon, asztalnemű és ágyneműk hasonló jutányos árakban Vattás paplan, 130 széles, 180 hosszú, mindkét oldalon használható, törökös kretonból, garantált jó minőségű, ár 600 L

Barna Jenő

A Szigligeti Társaság első matinéja

A Szigligeti Társaság vasárnapi első matinéja iránt nagy érdeklődés mutatkozik városunkban. A matiné — amint megírtuk — Karácsonyi János püspök, nagyrészt fog megnyitót mondani és a helyi írók műveinek bemutatása mellett, mint vendég Reményik Sándor, a kiváló erdélyi költő fog bemutatkozni a nagyváradi közönségnek. A matiné Berzsényi Dánielnek, a legkiválóbb magyar klasszikus költőnek szenteli a társaság, akiről Hilf László, a társaság rendes tagja fog megemlékezni, vázolja azt a korszakot, amelynek legkiválóbb képviselője s egyben utolsó nagy költője volt Berzsényi Dániel.

Pálffy né-Gulácsy Irén rendes tag egy új elbeszélést olvassa fel. A tíz pontból álló változatos műsor gyönyörű megnyitója lesz a társaság havi felolvasó ülésének.

Arra törekszik azonban a társaság, hogy a diákság és mindenki olcsón elmelessen, az intelligens iparosság ifjúságára s minden tagjára számítanak és éppen ezért az ifjúsági előadások olcsó árán adják a jegyeket, melyeket szerda reggeltől árusít a színházi pénztár.

Büntény áldozata a híres pesti istállótulajdonos?

Budapesti jelentés alapján megírtuk, hogy Egyedi Lajos, a híres és régi istállótulajdonos, aki dúsgazdag ember hírében áll, tragikus körülmények között meghalt. Mindjárt a halála után olyan hírek merültek föl a budapesti lapokban, hogy Egyedi Lajos bünténynek lett az áldozata és ebbe belekeverték Egyedi vejét is. Egyedi holttestét — újabb jelentések szerint — Budapestre hozták. A budapesti rendőrség a csornai csendőrség megkeresésére megvizsgálta a holttestet és konstataulta, hogy a holttesten négy véres sebhely van és nyakán fojtogatás nyomai észlelhetők. A rendőrség kihallgatta Tróreich ügyvédet, az elhunyt istállótulajdonos vejét, aki azt vallotta, hogy apósa haláláról csak másnap értesült. Tróreich dr. felesége, Egyedi Mariska az újságíróknak kijelentette, hogy nem hisz abban, mintha apja bünténynek esett volna áldozatul. Apja — úgymond — régóta betegeskedett és többször hangoztatta:

— Meglátjátok, egyszer még öngyilkos leszek.

Halála előtti napon — így vallott folytatás az elhunyt leánya — atvia értesítést kapott, hogy kétféleképpen büntetésre ítélték, mert birtokának értékét csupán négyszázhetven millióra vallotta be. Ez nagyon elkésztette édesapát és valószínűleg tartom, hogy ezért lett öngyilkos.

Megérkezték az olcsó árak 7 napig!

Tentatartók iskolákban	—	Lei	45—
Tentatartók intézetekben	—	Lei	45—
Tentatartók hivatalokban	—	Lei	120—
Befőttes készlet csiszolt	—	Lei	112—
Tészta készlet színes	—	Lei	215—
Gyümölcs készlet kristal	—	Lei	126—
Cukortartó kristal	—	Lei	20—
Vizespohár csiszolt	—	Lei	450—
Borosciszlet csiszolt	—	Lei	56—

Konyhai főzőedények, kávéházi felszerelések, ételmi felszerelések, cukrászdai felszerelések. Lámpaárak kereskedőknek, lámpatüvegek, demjonok, boros- és likőrös palackok. — Képkerekezés. — Abiák-üvegezés. Táblatüveg építésznek, asztalosoknak leszállított árakban.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Fratii KOMLÓS Testvérek

üveg-, porcellán-, lámpa- kőedény és táblatüveg gyári raktár, Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 13. sz. — Telefonszám 372.

ÜJ DONSA GOK

Ma délután 4 órakor a Sporttéren

Targul-Mures —
Oradea-Mare válogatott

* Tíz éve foglalta el a trónt Ferdinánd király. Bukarestből jelentik: Ma van Ferdinánd király trónralépésének tizedik évfordulója, mely alkalommal a főváros templomaiban ünnepélyes Tedeumot rendeztek.

* A prefektus Bélen. Dr Popovici Miklós prefektus az alispán, a tanfelügyelő és államépítészeti hivatali főnök kíséretében ma hivatalvizsgálat céljából a béli járásba utazik. A prefektus meg fogja tekinteni az utak állapotát, az iskolák építését és a közigazgatás menetét.

* Bösörményi Géza ünneplésére nagyban készül az ügyvédi kar, a vasárnap délelőtt fél 12 órakor az ügyvédi kamara disztermében tartandó ünnepi közgyűlésre a meghívott előkelőségek sorából meg fognak jelenni: dr Popovici Miklós prefektus, Cattana Aurél rendőrprefektus, a kir. ítélőtábla, a törvényszék, a járásbíró, főügyész, ügyészség vezetői, hogy e faktoroknak az ügyvédi karral való együttérzését dokumentálják. Bösörményi Géza ügyvédi működésének 50-ik évfordulója alkalmából nagyon sokan jelentették be részvételüket az ünnepély rendező-bizottság elnökénél, dr Ardelean Jusztin ügyvédnél az ugyanezen napon, este 8 órakor a Palace-éttermében megtartandó vacsorára, ahol az étkezés étlap szerint fog történni. Az ügyvédi kar társas összejövetelei mindig népesek voltak, ezen ünnepélyes alkalomra meg fokozottabban mutatkozik az érdeklődés. Az ügyvédi kamara az ünnepi diszkyűlésre külön meghívót bocsájtott ki, melyet az ügyvédi kamara minden tagjának elküldött a rendező-bizottság, a közigazgatás, a bíróság, ügyészség minden tagját és a jubiláns Bösörményi Géza minden tisztelőjét szívesen látja a vacsorán. A vacsorán a jubiláns dr Ardelean Jusztin, az ünnepély rendező bizottság elnöke fogja az ügyvédi kamara megbízásából üdvözölni és az ügyvédi kamara dékánja dr Kiss Döme szenátor.

* 30 millióra emelte a Dreher-Haggemacher sörgyár alapítóját. Tegnap tartotta a Dreher-Haggemacher sörgyár közgyűlést Széchy Pál, a Pesti Hazai igazgatójának elnöklésével. Az igazgatóság jelentése nagyszerű dokumentumokkal szolgált a gyár fejlődésére, amely a lefolyt üzletében 1,330.000 lei tisztá nyereséget ért el. A közgyűlés elhatározta az alapítójának 7 millió lejről 30 millióra való fölemelését és az igazgatóságba beválasztotta dr Popovici prefektust.

* Nem helyezik szabadlábra Hitter Miksát. Palánkay Kálmán dr vizsgálóbíró tegnap kihallgatta Hitter Miksát, a Parisien Grill letartóztatásban lévő tulajdonosát, akit öt hitelezője csalással és sikasztással vádol. A vizsgálóbíró előtt úgy vallott Hitter, hogy most új társat kap, üzletének olyan lendületet tudna adni a tőkével, hogy hitelezőit kielégíthetné. A vizsgálóbíró ennek dacára sem helyezte szabadlábra Hittert, mert a hitelezők által követelt összeg igen nagy.

* Elsimul a magyar kormányválság. Budapestről jelentik: A tegnapi minisztertanácsban részt vett Nagyatádi-Szabó miniszter is. Szóba kerültek a kiszáradt kívánságai, melyeket a kormány behatóan mérlegel. A tárgyalásokat a kiszáradt részéről Nagyatádi vezeti. Az előjelek sze-

rint a kormány a kívánságok nagyrésztéhez hozzájárul s hírek szerint biztosra vehető, hogy a megegyezés létrejön s a kormányválság elsimul.

* Esküvő. Lebovits Erzsike és dr Bajor Andor ma, vasárnap délelben 1 órakor tartják esküvőjüket Bul. Regele Ferdinánd (Rákóczi-ut) 9. szám alatt, melyre rokonaikat, jóbarátait és ismerőseiket ezuton is meghívják.

* Az első sorsolás a Hegedüs-kölesönkönyvtárban. Tegnap délután tartották meg az első díjtalan sorsolást a Hegedüs Hirlapiroda kölesönkönyvtárban. Három ajándék került a kölesönkönyvtár előfizetői között kisorsolásra: egy páholyjegy az Árvácska premierjére, egy üveg Ixia kölnivíz a Sávoly illatszertárból és végül egy utalvány tíz haboskávára a Steppercukrázdában. A számokat Ország Pálka húzta ki. Az első ajándékot nyerte a 1217. sz. előfizető (Szobal Adolf Emlék-tér 6.), a másodikat 13834. sz. előfizető, Roth Mihály (Magyar-utca), a harmadikat a 74. sz. előfizető, Hornyánszky Pál (Hegyközpályi). A nyereménytárgyak átvehetők a Hegedüs Hirlapirodában. A legközelebbi díjtalan sorsolás két hét múlva lesz.

* Eljegyzés. Engel Rózsika (Debrecen) és Jurovits Ignác (Nagyvárad) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Goldstein Klári és Fein Ferenc jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* A hadgyakorlatok és a besorozott lovak. Dr Popa Mihály alóljáró kért fel bennünket az alábbi sorok közlésére. A hadgyakorlatok alkalmával törvényes szokás, hogy a katonaság loállománv szükségletét a besorozott lovak néhány napra való elreklválásával elégíti ki. A katonaság szükséglete ilyen gyakorlatok alkalmával 20—30 ló s rendszerint azokat a tulajdonosoktól veszik el, mondotta Popa előljáró, akik több lóval rendelkeznek s üzemeiket a reklválás nem háborgatja. A lovakat a gyakorlatok után a katonaság visszaszolgáltatja jogos tulajdonosának. Mégis megtörténik, hogy a ló tulajdonosok csak rendőri beavatkozásra hajlandók átadni lovaikat, ezért Popa Mihály előljáró felhívja az érdekelteket figyelmét, hogy minden renitenskedést a jövőben szigorúan meg fognak büntetni.

A Passage Mozdószínház

tegnap nyílt meg.

Műsorra kerül ma:

„A VÖRÖSBEGY.”

* Nagyváradiai a román nemzeti valláskongresszuson. A Nagyszébenben megtartandó szokásos valláskongresszuson, a mely a görög keletiék zsinatja, Nagyváradról a világi férfiak közül dr Lázár Aurél dr Popa György, dr Zigre Miklós és Mangra Demeter dr vesznek részt.

* Újságírók gyűlése. Az Erdélyi és Bánati kisebbségi újságírók orsz. szerveztének nagyváradai csoportja hétfőn este 8 órakor a Kereskedelmi Csarnokban közgyűlést tart.

* Halálozás. Major Károly ácsmeister 66 éves korában elhunyt. Temetése holnap, hétfőn délután 5 órakor lesz megtartva a Tisza Kálmán-téri gyászházban.

* Fegyelmi feljelentés az érmihályfalvai főjegyző ellen. Panovics Leontin érmihályfalvai főjegyző ellen az ottani sziguranca egyik alkalmazottja feljelentést tett a vármegye alispánjánál. A terjedelmes feljelentésben többek között azzal vádolja, hogy egyes családoknak olyan okmányokat állított ki, amelyek a valóságnak nem felelnek meg. Az alispán elnöklése alatt tegnap ült össze a fegyelmi bizottság a vármegye alispánjának ellen beadott vádak bevizsgálására azonban határozatot nem hozott, mert a vizsgálat kiégészítésre szorult s annak befecjeztéig a tárgyalást elnapolták.

* „KEGYELET” a Sas alatt.

**A Passage Mozcósínház
tegnap nyílt meg.
Műsorra kerül ma:
„A VÖRÖSBEGY.“**

* Az üzletek zárórāja. A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok közli, hogy Catania urél rendőrprefektus az érvényben lévő rendelete szerint e hó 15-től kezdődőleg az üzletek zárórāja este 7 óra, a fűszerüzletek zárórāja este 8 óra.

* Fehér Artur estélye. Ritka művelzetben lesz része a nagyvárad intelligenciának, mert a nagyhirű művész egyedülálló a versek recitálásában. Óriási sikereinek titka egyéniségében és már szinte zengessztv erejében keresendő, ahogyan szuggó hangjával a közönségre hatni tud. A nagy művész csak egyetlen estételen lép fel e hó 16-án a *Kereskedelmi Csarnok* dísztermében este 9 órakor. A műsor kiemelkedő számai közé tartoznak Ove Edgár: A holló című nagy lyrikus verse, Petőfi: Az örült című filozófus verse, amelynek németnyelvű előadásán Bécsben nagy sajtó- és közönség sikere volt. Helldai, a híres szatirikus Tanitványok című novellája, Ezekiel 37-ik fejezete a Bibliából, továbbá Octavian Goga még meg nem jelent verse A magvető. Több napballada és különösen sok Adv s néhány erdélyi költő. Jegyek 40—100 leig már előjegyezhetők a *Hegedűs Hirlapiroda és a Központi Újság* és *Jegyvirodában*.

* A Szarvas-szálló eladására f. hó 13-ára kitűzött önkéntes árverést az izr ünnepe miatt f. évi október hó 15-én délelőtt 10 órára a halasztotta el. Schenker-család.

* Várad Albert rajzai a Film Riportban. A Film Riportnak sikerült Várad Alberttel, a kiváló művésszel olyan megállapodást létesíteni, hogy egész éven át el fogja látni a mozi és filmszínészek életéből vett érdekes tollrajzaival a Film Riportot, mely legközelebbi számában már meg is kezd a kiváló művész tollrajzainak közlését.

* Az 50 román lecke negyedik száma a piacon található élelmiszerekkel ismerteti meg a tanulókat s megkezd az ige s a főnevek ragozását könnyen elsajátítható módszerrel. Szerkesztők: dr Chislu és dr Kovács Jenő.

* Az idegen művészek tartózkodása. A prefektus átiratot intézett a polgármesteri hivatalhoz, amelyben felhívja a figyelmet arra, hogy idegen művészeknek nem elég szokványos tartózkodási engedély ahhoz, hogy magukat produkálják, hanem kultuszminiszteri engedélyre is szükségük van.

* Ügyvédi irodamegnyitás. Dr Mocan Miklós társas ügyvédi irodát nyitott dr Illés István ügyvéddel Rimanóczy-utca 7. szám alatt.

* Őszi hangverseny. Nagy érdeklődés előzi meg az Acélhang dalkör f. hó 18-iki hangversenyét amelyet a dalkör a zászóló-alap javára rendez. A kitűnő műsor után reggelig tartó tánc, szepségsverseny és konfetti-csata lesz. Közreműködik az este lyen a Gutenberg Dalkör is, amely az Acélhanggal együtt egy gyönyörű Verdi-operai részletet fog előadni. Felemelő lesz a több mint száz énekes együttes szereplése, amely igazi művészi élvezetet fog szerezni a közönségnek. A kiváló figyelemmel összeállított műsor többi részét a derék és előnyösen ismert Ácsolosok műkedvelői fogják kitölteni és ez a tény már előre is biztosítja a sikert. Jegyek elővételben Sipos és Reich Bémer-téri üzletében és a rendező-bizottságnál kaphatók 70, 30 és 20 leas árban.

* Rajz- és festőiskola. Barát Móric rajz- és festőiskolája október 15-én nyílt megnyílik. Jelentkezés a Láng-féle könyvkereskedésben, ahol részletes információk kaphatók.

* Szörmeáru vásárlásnál 10% engedmény Lechner str. Ciorogariu 4.

* A „Star“ téglagyár új igazgatója. Munk Ernő, a „Star“ építészeti és téglagyár gyárvezetőjét, a részvénytársaság igazgatósága a dr Adorján Emil elnöklelte alatt tartott legutóbbi ülésében műszaki igazgatóvá nevezte ki. A megérdemelt előléptetéssel az igazgatóság azokat a kiváló eredményeket kívánta elismerni, amelyeket Munk igazgató a „Star“ cserepek és téglák tökéletesítése és versenyképessége tétele tekintetében elért.

* A héber óvoda megnyitása. Értesítjük az érdekelteket szülőket, hogy a héber óvoda Mezey Mihály-u. 11. sz. (Str. G. Mosoiu) alatt f. hó 22-én megnyílik. Az óvoda vezetését a kiváló és általánosan szeretett Mátyás Zsuzsanna vállalta. Beiratkozni lehet hétköznapiokon d. u. 2—6-ig Friedmann Árminnénál Szalárdi-u. 2. I. em. 4. A bizottság

* Ideges embereknek és lelkibetegeknek az enyhe Ferenc József keserűvíz jó emésztést, tiszta fejet és nyugodt alvást terem.

* A Félix-fürdő téli menetrendje: Indul Váradról minden délután 1:50 és 3:45. Indul a fürdőből Váradra 7:10 délután.

* Böszörményiné és Roth Olga kalap-szalonzába bárony és file bécsi modellek érkeztek. Vlahuta (Szt. János) utca 7. b.

* Talált férfi télikabát. Tegnap éjszaka a Sf. Ladislau (Körös) utcán egy fekete férfi télikabátot találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

* Vidéki tisztviselőnek és tisztviselőnek is élvezik a kedvezményes olcsóbb árakat Rimanóczy-utca Kertész női divatszövet, posztó és vászonárak Reklámüzletében.

* Munkásgyűlések. Vasárnap reggel 9 órakor a famunkások fontos napirendű taggyűlést tartanak. — Kedd este 8 órakor a szabómunkások taggyűlést tartanak. — Szerdán este 7 órakor a vas- és fémmunkások taggyűlést tartanak fontos napirenddel Str. Cuza Voda (Szacsay-u.) 24. szám alatt. Az érdekeltek pontos megjelenését kéri a Vezetőség.

* Helyreigazítás. Goldstein Béla bánffihunyadi ifjú megjelent a Nagyvárad szerkesztőségében és kijelentette, hogy ellentétben a róla közölt cikkel, ő sehol kedvezőtlenül Palesztináról nem nyilatkozott. Ellenkezőleg Palesztinába látogatás céljából ment és az ottani viszonyok annyira megtetszettek neki, hogy ott akart maradni és csupán betegsége kényszerítette a hazatérésre.

* Őszi idényre fű és leányka-ruhákat a legszebb kivitelben, jutányos áron készíti özv. Rácz Hermanné Str. Jorga (Zöldfa) utca 6. szám.

HÓCIPO és KALUCSNI legjobb minőségben REICHARD DEZSŐ cégnél kapható.

* A lipcei vásárról nagy mennyiségű szörmeáruval megérkezett Lechner sziesmester Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4.

* Arcápolásra használjon Agi-krémet. Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana gyógyszerár Oradea-Mare. Kivánatra Szepségápolásról hasznos prospektust ingyen és bérmentve küld.

* Ezennel értesitem az igen tisztelt közönséget, hogy e hó 12-én, vasárnap, a most érkezett őszi és téli újdonságokból divatkiállítás rendezek, melynek megtekintésére tisztelettel meghívok minden érdeklődőt. Kiváló tisztelettel Spitzer Béla Bulev. Regele Ferdinand 3.

* Özv. Stern Rezsónénél Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 16. ur és női fehérnemű minden kivitelben.

Daruk harisnyát a legjobbnak

* Tündérszép lesz a Brázay Najád crémtől Mindenütt kapható

* Borkabátok a legszebb, legolcsóbb Lechner sziesznél str. Ciorogariu 4. sz.

* Férfiszabók figyelmébe! The Gentleman, Carlton Fashion című divatlapok, őszi és téli számai megérkeztek. Női szabók, szabónők! Cihé Parisien, Elegante Frau, Bal. Album, Moderne Tortetten és még tízfélé francia lap és nyolcfélé angol divatlap érkezett a Hegedűs Hirlapirodába.

MOZI

— **Passage (volt Vigadó) Mozcósínház.** Tegnap volt a szezonnyitó előadás a Passage Mozcósínházban, mely a közönségnek mindig kedvenc helye volt. Moly Tamás kiváló regényével „A vörösbegy“ gyl (Dorian film) nyitotta meg kapuit. A kiváló magyar film iránt, melynek főszerepeit Lóth Ila, Csontos, Latabár és Szerémy alakították, óriási érdeklődést tanúsított a közönség. Ma vasárnap is „A vörösbegy“ van műsoron, melynek előadásai fél 4, fél 6, fél 8 és negyed tíz órakor kezdődnek. A fél 4 órás előadás mérsékelt helyáru. A kalandorfilmet megelőzi egy kétfelvonásos burleszk, a kövér Fattyval a főszerepben. A Passage Mozcósínház helyárai a régi maradtak és pedig: Páholy 25, zsöllye 20, tamlásszék 15, zártszék 10 lei. A mérsékelt áru jegyek a következők: Páholy 20, zsöllye 16, tamlásszék 12, zártszék 8 lei.

— **Apollo- és Atlantio-mozgók.** Ma vasárnap megy először a német filmirodalom, filmtechnika remeke a „Danton.“ A német filmtechnika, mely elismerten első helyen áll, maga elismeri, hogy e filmje a legjobb, a legtekélyesebb. Témája e filmnek a francia forradalom leghíresebb férfaiinak, Dantonnak és Robespiernek életéből ragad ki epizódokat, a legmélyebb érdeklődést kell kiváltsa s a főszereplők, Emil Jannings, Werner Krauss, M. Deschast oty nevek, melyek internacionális vonatkozásban is a filmirodalom lapjaira aranybetűkkel írták nevüket.

— **Dorian-filmszínházban** ma, vasárnap kerül utóljára műsorra Robert Buchanan világ-hírű regényének: „La Femme et l'Homme“ címre átdolgozott műve: „Az emberbestia“. Az izgalmas film főszerepét az olasz film-művésznök legjobbja, a bájós P. Menichelli, a híres dramaturg alakítja. A hét hatalmas felvonásból álló film 3, 5, 7 és 9 óras előadásokon kerül műsorra. A három óras előadás mérsékelt helyáru. Holnap, hétfőn a közönség kedvence: Zígottó tart előadást és mint pék, mint scherif Zígottó a kulisszák között és Zígottó halálra ítélve, hét felvonásban lép a közönség elé, hogy vidámságot és kedélyes hangulatot varázsoljon elő két órán keresztül.

TÖZSDE

Zürich, október 11. Nyitás: Berlin 10 0-a 123 fél, Newyork 520 fél, London 2340, Paris 2710, Prága 1552 fél, Budapest 0.0068, Bukarest 282 fél, Bécs —

Zürich, október 11. Zárlat: Berlin 10 0-a 124, Newyork 521 és fél, London 2270, Prága 1547 fél, Bukarest 277 fél.

Budapest, október 11. A szombati nagánforgalom: Magy. H. 406—410, Hazai B. 112, Osztr. H. 142, Keresk. B. 1035—1045, Ingatlanb. 185, Pesti H. 2900—2950, Borsod-Misk. 126—130, Első Bp. 102—104, Viktória 198, Ált. közsánb. 2400—2430, Salgó 395—398, Drasche 134, Kohó 270, Ganz-Dan. 1950, Ganz-Vill. 950. Magy. acél 166, Rima 108, Atheneum 103—105, Pallas 135, Magy. cukor 1850, Délicukor 40, Georgia 307, Egy. izzó 570, Résv. sör 270, Karton 86, Pamut 172, Spódium 118, Bra-sói 260, Östern. 170, Gummi 210, Német mező 145—150, Nasici 1850. Hazai fa 100, Szlavónia 66—67, Adria 102. Déliv. 52, Levante 145, Nova 126, Városi 74.

Budapest, október 11. A szombati terménytözsde: Gabonapiac lanyha. Tiszavidéki buza 475—410, pestmegyei, tiszavidéki rozs 420, ujbuzza budapesti 365—370, takarmányárpa 360—370, uj morzsolt ten-geri 270—280 ezer korona.

Amikor Ludendorff tábornok még nem volt antiszemita

Ludendorff tábornok, a német seregek hajdani vezére tudvalevően buzgó antiszemita. Az antiszemita alapon álló német fajvédő pártnak ő az egyik oszlopa s ha népgyűléseken szónokol, sohasem mulasztja el annak megemléstét, hogy Németország azért vesztette el a háborút, mert a zsidók hátba támadták.

Egy német újság most hosszú cikket közöl arról, hogy Ludendorff nem volt mindig antiszemita s nem is vádolta azelőtt a zsidókat azzal, hogy hátba akarják támadni — vagy hátba támadták — a hadsereget!

A dolog 1917. tavaszán történt, amikor a diadalmas német hadvezér Varsóban ültette fel a főhadiszállást. A varsói rabbinus — aki a lengyel metropolisban bizonyos szerepet játszott — kötelességének tartotta, hogy meghívja Ludendorff tábornokot. A meghívót jiddis nyelven írta s néhány szóban elmondotta ezen a meghívón, hogy nagyon örülne, ha a tábornok megtisztelné az ő szerény házat s eljönne a péntek esti ünnepi vacsorára.

— Okvetlenül elmegyek — üzenté Ludendorff tábornok.

Este hat órakor pontosan megjelent a tábornok a rabbinus házában. Az ajtónál a rabbinusné — öreg, kövér, parókás néni — várta az előkelő vendéget.

— Boruch habo (áldott legyen az, aki ide belép) — szólta a rabbinusné — der General is do (a tábornok itt van.)

Ludendorff vigyázva vágta magát s így válaszolt az üdvözlésre:

— A jó Isten legyen veletek és a lengyelországi zsidókkal, továbbá minden zsidóval...

Ludendorff ezután bement a szobába, ahol a rabbi s nagyszámu családja már körülülte az asztalt. A gyermekek ősi szokás szerint a Talmudot tanulmányozták s csak akkor hagyták abba ezt a munkát, amikor a rabbinus felállott, fejét meghajította s így szólott:

— Boruch habo, de general is do!

A lakoma alatt Ludendorff kedélyesen elbeszélgetett a rabbinussal és a családjával. Megkérdezte többek között, mit jelentenek az égő gyertyák s miért esznek mákkal meghintett kalácsot. A vacsora alatt Ludendorff nem vette le a fejéről a sisakot. De amikor az utolsó tál ételt is megették, levette a sisakot a fejéről s így szólott:

— Csak a háború során tudtam meg, mily mélyeséges erkölcs hatja át a zsidóság családi életét s csak most látom, mily rettenetes igazságtalanságot követett el a cárizmus a zsidóság ellen. Amit a Lengyelország zsidóihoz intézett proklamációjában mondottam, hűségesen meg fogom tartani. A zsidók barátja vagyok s az is maradok, amíg csak élek.

Ezután arra kérte a rabbinust, hasson oda, hogy a zsidók békeességben éljenek az okkupáló csapatokkal. Adja tudtukra a zsidóknak, hogy ő, Ludendorff, a németek parancsnokló tábornoka felfereste a zsidó rabbinust a házában, csak azért, hogy a német császár barátságos üdvözlését átadhassa neki.

— Sajnálom — fejezte be mondókáját — hogy nem várhatom meg az asztali imádságot, de nagyon sürgős dolgom van, el kell távoznom.

Ludendorff megveregette a zsidó rabbinus vállát s azután — általános szörnyűködést keltve — megcsókolta a rabbinusné kezét...

A legelterjedtebb magyar könyv

(Szeneci Molnár Albert születésének 350 éves fordulója.)

A reformátusok templomi gyülekezeteiben három évszázada szárnyal ég felé a zsoltárok éneklése. Amint a reformáció is idegen népektől terjedt a magyarság közé, úgy a zsoltárok is idegen nyelvből kerültek a magyar gyülekezetekbe. Szerzőjük, illetve fordítójuk egy sokat tanult és sokat nélkülözött vallási író, Szeneci Molnár Albert, aki bár nem igen volt eredeti író, mégis emlékeztető irodalmi munkát végzett, mert fordított művei századokon birtak értékkel és zsoltárai általános irodalmi szempontból is nagy jelentőségűek.

Szeneci Molnár Albert negyedfél századdal ezelőtt, 1574. augusztus 30-án született Szecezen, hova ősei a Székelyföldről költöztek, tehát voltaképpen az erdélyi föld adta őt a magyarságnak. Élete legnagyobb részét külföldön: Németország, Svájc városáiban töltötte, állandó nélkülözésekkel teli tanulás és a különböző országokban való utazgatás közben, hogy gyűjtött ismereteit a magyarság számára értékesíthesse. Irodalmi vállalkozásait is külföldön indította meg, miután előbb hazajött, hogy a protestáns magyar nép irodalmi szükségletét megismerje.

A Károlyi Gáspár-féle bibliának javított kiadását kiadta. (1608.) Latin nyelven írt magyar gramatikájáért Pázmány Péter is dícsérettel adózott neki. Tudományos szempontból nagy érdeme, hogy ő adta ki az első görög-magyar szótárt, amennyiben 1604-ben kiadott latin-magyar szótárnak második kiadását már görög szavakkal is kiegészítette. Legbecselesebb és egyben legmaradandóbb értékű munkássága a Beza és Marot francia zsoltárainak fordítása, mit német szövegből ültetett át magyarra és adott ki Herbornban 1607-ben „Szent Dávid királynak és prófétájának 150 zsoltára” címmel. Zsoltárfordításaiiban nagy nyelvművész, sokszor felülmúlja az eredetit, mert választékos és művészi dallamai vannak.

A zsoltároknak maradandó becsét az idő patinázta, amennyiben a zsoltárok a XVII. század végéig majd 30 kiadást értek el, manapság meg százal is több kiadás jelent meg már belőlük s így ez mondható talán a legelterjedtebb magyar könyvnek.

A sok nélkülözésen, anyagi gondokon, életnehézségeken keresztül ment író martírságot is szenvedett, amennyiben Németországban a harmincéves háború őt is elűldözte otthonából: kifosztották, sőt meg is kintózták. Megkínóztatása szenvedéseit valóságos lélekkel viselte el s enyhülést abban keresett, hogy végleg magyar földön telepedett le ezelőtt háromszáz évvel, 1624-ben. Bethlen Gábor fejedelm meghívására telepedett le Erdélyben. Ez időtől kezdve 1633 körül bekövetkezett haláláig élete külső körülményeiről nem sok feljegyzés maradt róla. Halála utolsó évében rendezte kéziratait és írásait, melyek Album névvel kiadatlanul vannak a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában.

A hagyomány szerint állítólag Kolozsváron halt meg s így hamvai ismeretlen helyen nyugsznak a kolozsvári temetőben.

Bár hamvait ismeretlen helyre sodorta az enyészet, de zsoltárainak zsolozsma-éneke áttör a mulandóság enyészetén...

Bujk Béla.

* Nem küldheti iskolába gyermekét, ha nem a „Fecske”-áruházban veszi cipőjét Zsigmond és Adler cégnél, Jorga Nicolaei (Zöldfa)-utca 8.

Figyelem Fehérnemű csipkék,
Finom himézsek, férfi- és női-
fehérneműek
mértel után is megrendelhetők.
Harisnyák, szveterok
nyakkendők
és rövidáruk **legolcsóbban**
LONDON Bulv. Reg. Ferdinand No. 10
Stern-palota.

**A legszebb Női-
Legtökéletesebb férfi
Legjobb gyermek**

CIPÓK

**a „DERBY”
cipőgyárban készülnek**

Legolcsóbb gyári szabott árak!

Nagyváradí fióküzletek:

- I. Bulevardul Regele Ferdinand 2
(Bazár épület)
- II. Str. Avram Jancu (Kossuth-u.)
5. sz. Gyárépület.
- III. Nicolae Jorga (Zöldfa)-utca 7.

ASZTALOSOK BUTORCSARNOKÁBAN

Strada General Moşoiu (Kert-utca)

a legszolidabb kiválatomtól a legmagasabb igényekig kaphatók: ebédlő-, háló-, iroda- és konyha-berendezések, asztalkák, gyermekágyak, garnitúrok, zöllyék, hencserek stb.

Igmándi kurák otthon. Reggelenként felpohár SCHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz, mellette legítve éhgyomorral, mint ivókúra bármely évszakban kiváló eredménnyel használható székrekedés és ennek következményei ellen u. m. étvágy és emésztéshiány, te-furvás, sárgaság, máj és lépduaganat, aranyér elkövéredés, agyvertóduulás, vérbőség stb. Sok esetben elegendő már néhány évokánállal is. — Kapható mindenyógyosztárban és jobb fűszerüzletben. Az Igmándi nem tévesztendő össze másfajta keserűvízekkel.

Az első találkozás

Irta: Bónyi Adorján

1

Nagy, erős feje volt, lapos kemény koponyája, rettentő állkapcsa, tűzben égő, apró szemei. Nehéz, irgalmatlan vastag csontjaira szilaj, barna izmok feszültek. Ép mostanában találta ki, hogy meztelen derekát furcsán, fáradságosan egymásba-font leveles galyakkal borítsa körül; mikor így felcifrálva látta meg magát a nagy folyó lusta, tiszta tükrében, sokáig vihogva, hajlongva nézte magát és különös, jó, nevetgető lelegség dagasztotta boltozatos sötét mellét.

Lassan mászott ki a barlangból, még álmos volt. Cammogva járkált a reggeli csodálatos nagy fényességben, mely át-tört az őserdő zöld, gazdag boltívén. Hosszu karjai térdét verdesték járás közben és fel-felcsuklón, mormogva, dörmögött. Éhes volt. Nagy sárga és vörös gyümölcsöket szaglatott le az ágakról és mohón, mindenestől magába tömködte.

Kicsit felfrissült és fogait jókedvűen csattogtatta bele a levegőbe. Aztán szaladni kezdett a fák között, keresztültörve bokrokon és átugrálva a fáknak földből kimeredő óriás gyökereit. Bugya felkiáltott, amint leért a folyópartra és a víz hűvös, naptól ragyogó széles háta ott volt előtte. Kiterjesztett karral dobta le magát és harsogva, üvöltözve verte a hullámokat maga körül. Aztán vígan kimászott a part-ra és elterült a napban.

Sokáig feküdt itt, álmos, jó, állati mozdulatlanlansággal. Aztán egyszerre nagyon melege lett már attól a kerek fényes-ségtől, ami fent lakik a fák felett. Feltámaszkodott és visszakullogott a fák közé. Itt jó hűvös volt. Barlangjának ismerős fekete szája rábámszkodott. Előtte a kis tisztáson nagy volt a csönd. Beleheveredett a fűbe, nagy nehéz testével legázolva maga körül mindeneket.

Hason feküdt és apró kövekkel játszott. Egmás mellé rakta őket, összehorította, felkapta a markába, megsörgette, aztán nagy zugó hajtással beledobott egyet-egyet a fák közé. Ilyenkor ág recs-cent, levelek buktak le holtan és a madarak rémült kiabálással szétrebbentek. Gö-gösen vihogott, azokon az apró jöszágo-
kon ott a fák közt fent, mik fürge nyelvükön örökké csak vékonyan kiabálnak és át tudnak menni csak úgy könnyen a magas levegőn.

A kavicsokkal, fektében üzőgette őket odébb meg odébb. Pedig már csak ezek voltak körülötte. A barlang körül mesz-szire nem volt már semmi eleven, hangos, mozgó jöszág. Mindent elűzött, legyilkolt. Ezzel játszott sokáig, már nagyon régóta: hogyha látott valami mozgó élőleletet, hát nekiszaladt és nagy fábólvaló dorongjával elkergette, verte, üzte, míg csak el nem tűnt a sűrűben. Amelyik a dorongtól nem szaladt vissza, annak nekiment. Szanaszét az öles zöld között sok-sok csont feküdt...

Az állatok most már elkerülték a barlang tájékát. Így volt jó. Ő így akarta. Utálta ezeket a nagy, gyapjas, idomtalan jöszágokat, mik négy lábón jártak, nem úgy, mint ő, egyenesen és csak kettőn lépegetve. S nem tudtak olyan tiszta szép hangokat belekiabálni a fák közé, mint ő, hanem csak morogtak és üvöltöztek.

Megunta a kövekkel való játékot és a határa feküdt. Nézte a mozgó, nyughatatlan leveleket és ami azokon túl van, azt a messzi szép világos kékséget.

Most megint érezte azt a furcsa érzést, bent a fejében, amit mostanában néha érzett már. A feje különben jó szokott lenni, csendben van, mintha igazan üres lenne s nem okoz neki semmi bajt és alkalmatlanságot. De mostanában...

Mintha valami kinyílna odabent. S egy nagy meleg kezd onnan fenntről lecsu-rogni, de csak odabent érzik ez s úgy el-gyöngül tőle. Olyan, mint mikor a fák kö-zül elmozdul az a fényes nagy kerek odafenn

és aztán egyszerre megint visszajön s olyan melege s olyan világosságot hoz. Valami kinyílik odabent a fejében és ilyen világos és ilyen meleg lesz benne attól. És másképp látja a dolgokat.

Gondolkozik...

S most, hogy jött ez a világosság, hát arra gondolt, hogy milyen mások azok a többi elevenek, mint ő. Még soha egyetlen egyet sem látott, amelyik olyan formájú lett volna, mint ő. Azok... azok a barna, szőrruhájú alakok, mik tudnak két lábon állni, mint ő, meg mindenfélét csinálnak, miket ő csinál s meghajítják őt követ, gyümölcseket és ugrálnak a fák galyai közt és vigyorognak és mégsem tudnak olyan hangokat kiáltani, mint ő és mégsem olyanok, mint ő... ezek is egészen mások.

Egyetlen egy sincs, aki hozzá hasonló volna...

Egyedül van? Egyesegyedül?

Lecsukta a szemét és szomorú lett.

Egyszerre felült és figyelni kezdett. A gondolat egyszeriben kiesett a fejéből, megint csak üresség zugott a koponyájában. Azonban állati heves ösztönnel figyelt az erdő csöndjébe. Zajt hallott. Galyak, bokrok zörgését, levelek zörejét, lomha lépések kis döbbenéseit. S a zaj feleje közeledett.

Odacsúszott a barlangjához. Két kézzel nyúlt fegyverei után. Felmarkolta a husángját, egy irgalmatlanul kidöntött fiatal fát, mit megkopasztott volt a lombjaitól. Felmarkolta azt a nagy éles szikladarabot, amit fáradságosan egyik oldalon élessé, másikon hegyessé csiszolatott volt a köveken. Viszacsúszott velük a bokrok közé és nekifeszült innaklál varakozott.

Hahó, új fenevad mer hozzá közeledni. Tátott szájából élesen ragyogtak ki a fogai, erre a gondolatra. Széles mellét harag és szomjúság emelte. Rettentő, halálos göröcsbe szorultak ujjai. Hiszen ugy szerezte a harcot.

Széles orra már szimatolta a vért, a mely mindjárt jó piros pataokban fog rá-freccsenni a bokrokra. Nagy, ledöntő ug-rásra guggolt.

S apró szemei vörös parázsló fényben égtek a sűrűség ama oldala felé, honnan a bátor közeledés lármája hallatszott.

Aztán egyszerre kettétört a levelek zöld fala és a másik kilépett a tisztásra.

Akkor ő előugrott, mely, ordító diadalmos és hangtalan kiáltással és a magasba emelte a meztelen husángot. Kinyújtott nagyszerű karja végén a halált zugta a fekete dorong az ujonjtól felé.

S az a másik csak állt és bámult ártatlanul reá.

A dorong megállott a levegőben.

Az őserdő embere előtt egy új állat állt. Valamivel alacsonyabb volt, mint ő s valamivel világosabb volt a bőre, mint az övé. Újszerű, sárgás hajzat nagy, sápadt folyója szakadt le fejről a testére. Caf-rangos bőrök összevissza takargatták a testét. De két lábán állt, mint ő!

... És olyan két tüzes parázsló kis nyílás égett az arcában, mint neki. Olyan mély, csodálatos tüzzel égő nyílások, miket nem látott még soha egyetlen állaton sem.

Az ember megegyeszer vaserővel átszo-ritotta a haláladó dorongot és felhőrlő. De a másik nyugodtan csodálkozva, ér-deklődve megállt feleje és az emberből erre a mozgásra elpárolgott a harag és a vér szomjúsága.

Egy pillanatig tartott az egész s neki fogalma sem volt róla, hogy a fölemelt do-rongban az egész világ sorsát tartja a ke-ben.

Merev szemmel nézte a másikat és fegyverét csendesen leeresztette. Olyan csodálatos, lágy, puhaérintésű valami ment át a bensején, aminőt nem érzett soha azelőtt.

Ó, ha akkor... ó, ha akkor azzal a doronggal lecsapott volna!

Uri szabó

üzletemben a leg-elegánsabb ruhák készülnek. Őszi an-gol szövet külön-legességeim nagy választékban meg-érkeztek.

HACKMAYER, Avr. J. (Kossuth)-u. 2

ACÉLHANG

Oktober 18-án

ŐSZI HANGVERSENYE

Okt. 18-án

KATH. KÖRBE

ÁTMENETI

KABÁTKELMÉK

egyszínű és kockás Doublé hattal

400 Leitől feliebb

a legfinomabb különlegességig feltűnést keltő dus választékban érkeztek a szolidaságról elismert

SZEKELY

kizárólagos posztóárúháza

Sir. Avr. Janu (Kossuth-u.) 5

Blumnál

a körösparton kötött árak legolcsóbban

Esőernyők harisnyák

Mondani sem kell

hogy elsőrangú különféle öltöny, raglán, télikabát különlegességek a legszolidabb árban

Kenéz Ferenc

uri szabónál, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-utca) 29. gimnáziummal szemben szerezhetők be, ahol a legújabb divatu szövetek állandóan raktáron vannak.

Esőernyő

legolcsóbb a készí-tőnél

Rosenberg

Testvérek

N. Iorga (Zöldia-u.) 8

Behúzás gyorsan kész!

Figyelem!

Férfi ingek, nyakendők

Női és férfi

Harisnyák, Keztyűk

NEUMANN

Figyelem!

Leszállított olcsó árakban.

Strada General Moşoiu (Kert-utca) 1. szám

LÁBIZZADÁS

ellen egyetlen biztos szer a CSANDA-féle

Kapható Csanda gyógyszer-tár-ban Str. Moşoiu (Kert-utca)

PODOL

A piaci árubódék és az új sertésvágóhid építése

A városi tanács által felvetett építési tervezésekkel kapcsolatban szomorú megállapításra kell rájónnunk. A tanács ugyan is nem számít a városi polgárság teherbíró képességeivel s oly ötletek megvalósítását tervezi, mely jó ha van, azonban nem életszükséglet, nem föltétlenül fontos. Egy ilyen felvetett építési terv a piaci árubódék tűzön-vízen való kiforszítására.

A piaci árubódék építése abban a formában, ahogy azt a város tervezi, nem hogy közszükségletet pótolna, hanem a meglévő közrendet, a polgárság megélhetését támadja és a drágaságot növeli. Igenis kellene árusító bódék, de olyan számban, hogy az összes piacon árusító iparosokat és kiskereskedőket befogadja. 159 helyiség a szükséglet alig egy negyedét teszi ki, következésképpen a helyiségekért versengés fog megindulni, amely a helyiség bérletének drágításához vezet. A városnak, mint erkölcsi testületnek éppen az üzlet- és lakberek normális állapotba való visszahelyezése lenne kötelessége, nem pedig az árdrágítás. De ki is fog a tervezett helyiségekért annyi bért adni, mint amennyi minimumnak a városi tanács tervez: 8—12,000 lejt? Bizonyára nem kisiparos, vagy kiskereskedő, hanem azon tehető, a konjunktúrát szerencsésen kihasználó vagyos emberek, kik a főutcák üzlethelyiségeikből szorulnak ki a magas lakberek miatt, vagy akik tőkeerősségük folytán újabb árusítóhelyt képesek bérelni. Ki lesz szorítva tehát a kis- és kézműves-iparos, a piaci kiskereskedő a városi közintézmény előnyeiből, azok rovására, akik vagyoni helyzetüknél fogva már arra szorultak, hogy a piaci árubódék elhelyezése is több mint 600 iparos és kereskedő polgárnak zudít veszedelmet és kárt a nyakába, mert a bódék felépítése oda van tervezve, ahová Biharvármegye vidéki közönsége vásárlásait évszázadok óta állandóan eszközöli. Az építés által őket eddig ismeretlen helyre kell szoktatni, mely szoktatási idő alatt azonban az iparosok és kereskedők életképessége és egzisztenciája letörik. Nem ezt, nem ilyen bánásmódot érdemel a város kis iparossága és kereskedelme, az az iparosság és kereskedelmi csoport, amely a várost naggyá tette a múltban és biztos létalapot nyújt a jövőre nézve.

Másik építési terve a városnak a sertésvágóhid létesítése. Csodálatos, hogy ez is akkor kerül felszínre, midőn a sertéshus forgalomba hozatalánál az ellenőrzés a legszigorubb és legkörülményesebb. Bántó és sértő Nagyvárad város husiparosságára, de még inkább állatorvosi kárára nézve, hogy azon ürügy alatt akarják a sertésvágóhidat most és hirtelen megcsináltatni, mert beteg és döghusokat hoznának az iparosok forgalomba. Ezt csak a rosszakarat állíthatja és ez csak egy hangzatos frázis, hogy a közönséget megtéveszték, mert napjainkban a hentesek az állatorvosi kar részéről állandóan nap mint nap a legszigorubb ellenőrzés alatt állanak és csak olyan levágott állat húsát hozhatják az iparosok forgalomba, melyeket az állatorvosok egészségesnek és emberi életre alkalmasnak találnak. Az állatorvosok és a városi husellenőrzők tehát nek bizonyosságot amellet, hogy husiparosaink vágóhelyei ma is, jól lehet különböző egyes házak udvarán vannak, azok higiénikusabbak, tisztábbak és tisztábban kezelhetők, mint a jelenlegi marha vágóhid. A háznaknál leölt sertések húsát mindig tisztábban kezelt helyről került ki, mint például azon marha hús, melyet beteg s a környékben összeszedett szána-

lomraméltó rossz lovak vágása után a vágóhídról hoznak ki. Jóllehet egyes házakban is vannak patkányok, de olyan nagy számban, mint a vágóhídon vannak, nincsenek s így kevesebb esetben állhat elő az a helyzet a háznál leölt sertéseknél, mint esetleg a patkányok által összemarcangolt jóságoknál, hogy a patkányok által összemarcangolt és megmáskált hús kerüljön forgalomba. Ne siessen tehát a város tanácsa a sertésvágóhidnak felállításával, várjon alkalmasabb időt az építésre, hogy egy végleges, egy céljainak mindenben megfelelő vágóhidat létesíthessen, melyben a vágási díjak azonban ne legyenek oly horribilis drágák, mint azt már tervezik, mert ezzel csak a közfogyasztást, a polgárság élelmiszerét teszik drágábbá anélkül, hogy arra föltétlenül szükség volna. Ugy ennek a vágóhidnak, mint a vásári barakoknak felépítése ne a jövedelem fokozását szolgálja a város szempontjából, hanem, mint ahogy azt a város jól felfogott érdeke kívánja, csak a közegészségügyi szempont és az élelmiszerek minél olcsóbbá tétele megkívánja. Ne akarja a város az óriási közművét 4—5, esetleg még kevesebb év alatt kifizetni, hanem ossza meg annak építési terheit 15 évre, ez esetben az utjaitas, amellet hogy közhasznúak lehetnek, elviselhetővé is válnak úgy az iparosságra, mint a polgárságra.

Szomorú közállapotainkra nézve az, hogy mindezeket csak itt mondhatjuk el s azok is süket fülekre találnak. Szomorú, hogy jól lehet világosan kimutatjuk és igazoljuk, hogy a sorainkban elhangzottak a hasznosak és igazságosak, azokat figyelembe nem veszik az illetékesek és éppen ellentétesen intézkednek, kárára ezer és ezer iparos családnak s az egész város polgárságának.

Vérgőz sztrájkolók.

A jelenlegi viszonyokat mi sem jellemzi jobban, minthogy egy pár ember fékevesztett érzelmei képesek egy-egy iparágat előhaladásában meggátolni. A sztrájk fegyvere az, melynek bekövetkezése mindenkor bénítólag hat úgy az iparágra, mint annak munkás és munkaadó művelőjére. Éppen ezért csak a legvégső szükség jogosíthatná fel az illetőket, hogy ezzel éljenek. Sajnos azonban vannak olyanok, akik nem így fogják fel s egyéni érdekeikből munkástársaik sztrájkba uszítják és képesek a sztrájkba nem állott és dolgozó munkástársaikat a legterrorisztikusabb eszközökkel is gátolni a munkában. Városunkban ez időszerint a szervezett csizmadia segédek — számszerint 10—12-en sztrájkolnak, kik közül négyen-öten arra vetemedtek, hogy volt munkaadók és munkástársaik életveszélyesen fenyegetik, házaik ablakait betörők s több esetben tetleges verekedéshez is folyamodtak azért, hogy dolgozni akaró munkástársaik a munkában megakadályozzák. Több csizmadia segéd és iparos tett panaszt azért az Ipartestület utján a rendőrségnek, valamint a munkügyi felügyelőségnek, kérvén megfelelő védelmet a terrorizmus ellen s a dolgozó munkásság védelmében. Az is megtörtént, hogy tudatlan rendőröket vettek a sztrájkolók maguk mellé s éjnek idején műhely vizsgálatot tartottak, melyhez pedig joguk nem volt, még a 8 órai munkaidő bevizsgálása és ellenőrzése szempontjából sem, mert a dolgozni és keresni akaró munkást senki sem akadályozhatja meg abban, hogy tisztességes munkájával több keresethez jusson. Ilyen törvény, mely ehhez bárki is segédkezik nyújtana, nincsen s még ha volna is, a jogosulatlan sztrájk esetére éppen a közérdekből fel kell azt függeszteni. Reméljük, hogy a rendőrség

tudomására jutván az esetnek, mindent elkövet a dolgozó munkásság védelmére s viszont a munkanélkül levő verekedést és botrányokat előidéző sztrájkolókkal szemben eljár oly módon, hogy őket, mint a városta nézve nem hasznos elemeket a városból kiutasítja.

Aranyműves, órá és ékszerész iparosok országos kongresszusa.

E hó 26-án tartják meg országos kongresszusokat Románia aranyműves, órá és ékszerész iparosai Bukarestben. Mint egyik legjobban megszervezett ipari csoport nagyban is készülődik erre minden város iparossága úgy, hogy biztosan lehet remélni, hogy minden jelentősebb város képviseltetni fogja azon magát. Különösen az erdélyi városok iparosai készülnek azon részt venni, mert az elmúlt év folyamán az ügyvezetés körül őket több sérelem és mellőzés érte. Ezek kikorrigálása, valamint az alapszabályok módosítása, illetve kisérgetése képezi a tárgysorozatot. A megbízás feltételei és a megbízottak megválasztásai ügyében városunk érdekelt iparossága a mai napon gyűlést tart, melyre vonatkozólag a szakosztály elnöksége a következő felhívást tette közzé:

Órá, aranyműves és ékszerész iparosok gyűlése. Felkérjük az Ipartestület kötelekbe tartozó ezen szakmák iparosait, hogy folyó hó 12-én, azaz vasárnap délelőtt fél 10 órakor az Ipartestület helyiségében tartandó taggyűlésre teljes számban és okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel a Szakosztály elnöksége.

Nőiszabó munkaadók és munkások egyezkedése.

Befejezéshez közeledik a tárgyalás és mint örvendetesen vesszük tudomásul, valószínűleg megegyezéssel is fog az végződni. Ugyanis az eddigi munkabérekkel szemben, mely óránként 25 lei volt, most a munkaadók 30 lei 50 bani órabér megadásáig mentek el, ami pedig az általános drágulással szemben többet mutat, mint a drágulási indexszám. Éppen ezért remélhető, hogy kölcsönös megértéssel a munka zavartalan folytatása biztosíthatni fog.

Építősztrájk Aradon.

Aradon a kőműves munkások hatalmi törekvéseik megakadályozása folytán sztrájkba léptek. Emiatt a munka ott megakadt s a munkások a városból szétszéledtek. Más városban sem a legjobb munkaalalom fogadja őket, hiszen az építőipar pangása mindenütt fennáll. Így tehát munkát a munkahiány miatt, részben az iparosok egymás iránti szolidáris kötelességükből kifolyólag nem kaphatnak.

Román munkakönyvek átvétele.

Felhívjuk mindazon munkaadókat és munkásokat, kik munkakönyveket az állam nyelvre való kicserélés végett az Ipartestület hivatalához október 8-ig beadtak, hogy az új munkakönyvek átvétele végett a hivatalos órák alatt e hó 13-ától kezdve okvetlenül jelentkezzenek. Annál is inkább kérjük a munkakönyveket átvenni, mert megindulnak a műhely vizsgálatok s amennyiben az alkalmazzott munkás munkakönyve nem volna a munkaadónál, a munkás tovább dolgozását megakadályozzák s a munkaadót ipari kihágásért jelentik. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

**Női felöltők
ruhák és
pongyolák**

legolcsóbban a „MODEL”
áruházban, Str. Vlahuța
(Szt. János-utca) 6. szám

Gulyás Károly

műbutor és
épület **asztalos**

Str. Berthelot (Sál Ferenc-u.)

8.

elállal
e szabásba vágó mindennemű
butor és épület asztalos munkálatokat
a leggyorsabból a legdiszesebb kivitelre. Kérem a
nagyérdemű közönség becses pártfogását.

Szőnyeg ocassió

sikerült megvennem egy töl
gyönyörű, szép kisebb-nagyobb
valódi perzsa szőnyeget
melyeket olcsó árban elárulok

Sternberg I. régiségkereskedő, Kisküldő

Harisnya, keztyű, csipke, hímzések, rövidárak és

**szabókellékek
gyapjú szövetek**

legolcsóbban beszerezhetők

Kék Csillag Aruházban
Piața Unirii (Szt. László-tér)

Vizumokat

legolcsóbban, leggyorsabban megszerez,

Páris és Franciaország

bármely városába megbízást vállal,

Utlevelügyben díjmentes
felvilágosítás,

Naponta futárjárat Brassó, Bucarest,
Kolozsvár és Temesvár közt.

Schreier ügynökség
Iosif Vulcan (Nagy S.-u.) 1.
Vásztovlás-ház.

DIÁKEGYENRUHÁK

legszebben és legolcsóbban készülnek

ERDŐSI BERTALANNAL

Str. Gen. Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 4. sz.

Budapestre utazók figyelmébe!

Ha Budapestre utazik, csak az

Elek Pensió-ban

szálljon meg!

A legelőkelőbb, legegységesebb és legolcsóbb
pensió. Nagyváradiaik találkozó helye.

Budapest, Rákóczy-ut 9, II. emelet
Kossuth Lajos-utcánál

GYERMEK KOCSIK

GYÁRI ÁRBAN KAPHATÓK

SZÓKE MIKLÓSNAL

STR. VLAHUTA (SZT. JÁNOS UTCA) 22. SZAKSZERŰ
JAVÍTÁSOK, ERNYŐK GUMMIZÁSOK STB.

Villamos berendezéseket

javításokat, lámpa tisztítást, galvanizálást

jutányos ár-**ÓCSAY**

ban készít: (volt Grünfeld és fia cég)

Gen. Mosoiu (Kert)-u. 4. Ipartestület mellett

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Patyolat gőzmosóda

Str. Gen. Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 7.

MOS, TISZTÍT, VASAL

Kivánsaira házhoz küld és hazaszállít.

Sürgősen eladó

egy nagyon szép ma-
hagóni szalon és egy
alig használt szépfaló
szoba berendezés. Str.
Take Jonescu (volt Kö-
röze-utca) 32. szám

Tonknál

Központban kitűnő ház
comp. ett lakással, üzlettel,
istállóval, kerttel sürgősen
eladó. A város minden ré-
szén kisebb-nagyobb be-
költözhető lakások hazákat
tudok 100 000 leitől 1 mil-
lióig. — Butorozott szobák
kiadók bármilyen megbí-
zást elfogad, meglege-
désre közevett

őzv. Zilahy Gyuláné
ált. kereskedelmi irodája,
Alapi-u. 1. Ottthon 1-4-ig.

Kárpitos

munkákat a legszebb
kivitelben jutányos
árban készít

Kovács kárpitos

Strada Franceac Deac (Deák Ferenc)-utca 1. szám.

Szücsmunkát

elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott,
mint saját anyagból
Bodnár Lajos
szücsmeister, Sas-passage 88. sz.

Művészi kivitelű DOMBORMŰVOMÁS

Értesítés. Értetem mélyen
tisztelt vevőközön-
séget, hogy fonálüzletemet kötő
és szövőüzemmel kibővítettem. —

Készítetek legmodernebb kivitelben kötött ruhákat,
kosztümöket, szetttereket, divatmellényeket stb.
A megrendelt árut egy Belsőből hozott híres kötő-
mester készíti.

ROSENBERG fonáláruház Sas-passage.

Ruhákat

legolcsóbban fest,
tisztít; gallérokat
és kiegészítőket legszebben mos és vasal
SZABÓ LÁSZLÓ Szt. Ladislau (Kö-
rös-utca) 1. szám. Fiók: Bazárépület.

MASITS szücs

Strada Vlahuja (Szent János-utca) 2

Sport bundák

nagy választékban minden színben
3000 Leitől feljebb

Vizumokat Telefon 221

olcsón és gyorsan megszerez
megbízásokat elvállal
Futárindítás minden nap Cluj,
Brassó, Timișoara és Bucarestbe

"Mercur"

Hirdetési iroda és Ügynök-
ség, Strada General Mosoiu
No. 7. (Mezey Mihály-utca)
tűztöltő laktanyával szemben

Telefon 221 Hirdetéseket

és reklámokat az összes ro-
mániai újságok részérefelvesz
Ingatlanok, lakások, üzletek
adás-vételét gyorsan közvetíti

NYILTTÉR

Megérkezett.

Legfinomabb női és férfi kabát és raglán szövetek, ugyszintén valódi angol kosztüm és öltöny kelmék nagy választékban. — Kérjük rak-tárunkat vétel kötelezettség nélkül megtekinteni.

Spiegel & Oláry

B-dul Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) No. 7.

Szabókellékek és béléssárak a leg-nagyobb választékban.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután: Kis kadett.

Vasárnap este: Marinka táncosnő.

Hétfő: Lila akác, ujdonság 2-szor A) bérlet.

Kedd: Süt a nap, B) bérlet.

Szerda: Trónörökös, bérletszünetben.

Csütörtök: Mézeskalács, A) bérlet.

Péntek: Árvácska, ujdonság 1-ször B) bérlet.

Szombat d. u.: Antónia, olesó helyárrakkal.

Szombat este: Árvácska, ujdonság másodsor, bérletszünetben.

Vasárnap d. u.: Mintha álom volna, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este: Árvácska, bérleten kívül.

Hétfő: Árvácska, ujdonság negyedszer, A) bérlet.

A hét összes előadásaira már vasárnap reggel-től kezdve kezd árusítani a színházi pénztár a je-gyeket.

— Aradra szerződött a Békeffy-pár. Az elmúlt hetekben több ízben szövérték a Nagyvárad hasábjain, hogy az erdélyi magyar színjátszásnak olyan kitünősege és sokoldalú művésze, mint Bé-keffy Lajos — egy kelemenlen véletlen folytán — szerződés nélkül maradt. Bé-keffyt igazán fölösleges bemutatni, különösen nem Nagyváradon, ahol hosszú esztendőkn át aratta legnagyobb siker-reit. De amerre csak megfordult, Temes-várott, Aradon, Marosvásárhelyen, Szat-máron, mindenütt a legnagyobb szimpá-tiával emlékeznek rá, aki ma is — gyö-nyörű hanganyagának teljes birtokában és rendezői kvalitásai is elsőrangúak. Fe-keete Mihály, jelenleg az arad-temesvári színtársulat direktora csak eléggé nem di-csérhető, szerencsés választást csinált, a mikor Békeffyt — kiválóan szervezett és erős társulatának tagjai sorába szerződte-ten énekesnek és főrendezőnek. Békeffy-vel együtt szerződött Aradra B. Koppán Margit, aki szintén nagyszerűen iskolá-zott hangú énekesnő és mindkettőjüknek már emlékezetesen szép sikereik voltak Aradon és szerződötésük nyeresége lesz az aradi társulatnak. Fekete Mihály a leg-nagyobb konciliánsággal elfogadta elő-adásra Békeffy Mihálynak Gyöngypalota című operettjét, melynek Szatmáron igen szép sikere volt.

— Kertész Mancsi a Mézeskalácsban. Péntek es-te a közönség élenk meglepetésére a Mézeskalácsban Encella fejedelmő szerepét nem Biczó Margit, hanem Kertész Mancsi játszotta. Biczó ugyanis be-teg lett és így a délutáni órákban felkérték Kertész Mancsit, ugorjon be helyette. És ez a beugrás nagyon kellemes meglepetést hozott. Kertész Mancsi dícsé-retesen és teljes művészi felkészültséggel alakította ugyszólván próba nélkül a nehéz énekes szere-pet. Kellemes csengésű hangja is méltó feltűnést keltett.

— Vasárnapi előadások. Vasárnap délután a Kis kadet operett kerül színe mérsékelt helyárrak-kal, a főszerepben Gróf Lászlóval, Barna Sándorral, Betegh Bébyvel, Hetényivel és Madassal.

— Marinka táncosnő Zöldhelyi Annussal. Va-sárnap este az operettegyüttes új tagjainak bemutat-kozása alkalmából Biczó Margit betegsége miatt a Marinka táncosnő címszerepét Zöldhelyi Annus, a kolozsvári magyar színház művésznője, mint ven-dég fogja játszani. Az operett többi szerepeiben mu-tatkozik be Betegh Béby szubrett, Rohonczy Mihály bonvivant és Sós Mihály komikus. A Marinka tán-cosnő előadása iránt olyan nagy érdeklődés nyíl-vánul meg, hogy a jegyek — kevés kivétellel — elő-vételben keltek el.

— Lila akác. Hétfő este a szombaton nagy si-kert aratott nagyszerű vigjáték, a Lila akác című pesti életkép kerül színe A) bérletben. A premier a közönség harsogó kacagása között a legjobb han-gulatban és teljes precizitással pergett le, úgy, hogy a Lila akác sikere az egész színonra szólt. A hétfő esti előadáson ugyanazok játsszák a főszerepeket, mint a premieren.

— Árvácska. Az igazgatóság minden héten pre-mierral lepi meg a színházi közönséget, bizony-ságul annak, hogy a szezon műsorát minden telke-szetben változtatossá akarja tenni. E hét péntekjén a legnépszerűbb magyar zeneszerzőnek, Zerkovitz Bélának legújabb operettje, az Árvácska kerül be-mutatóra olyan fényes kiállítással, elsőrendű szerep-osztással és precíz előadásban, hogy az operett si-kere előreláthatóan vetekedni fog bármelyik más operett sikerével. A finom meséjű és magyar moti-vumokkal díszített zenéjű operett fő női szerepeit Kertész Mancsi, Pogány Janka, Betegh Béby, Fényes Lili, Rohonczy, Bihari és Madas játsszák. A bemu-tató előadás B) bérletben lesz. Az Árvácska szom-baton és vasárnap este bérletszünetben, hétfőn pe-dig A) bérletben kerül még színe.

Új villamos szaküzletet nyitottam!!

Tungram égőket és szerelési cikkeket rak-táron tartok. Berendezést jutányosan készí-tek, valamint modern drótvázakat és azok művészi behuzását. Szíves megkeresést kér:

Wallfisch Lajos
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 21.

N. Brück & Co

Sír. Alexandri 11. Iparkarnara
(v. Teleki-utca) 11. épület.

Rendszeres és direct vonalak

Argentina
Brazilia
Uruguay
Mexico — Cubá-ba

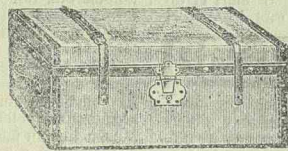
utazóknak, kik díjmentes fel-világosításért és prospektus-ért forduljanak hozzánk.

A Dorotheum

gondoskodott, hogy
árverésein vidéki és
bukaresti vevők is
legyenek — Tehát a
legjobb értékesítési
alkalom.

A Dorotheum

nagyobb értékekre az előlegeken kívül bankgaranciát is nyújt.

Gyárunkban, Str. Cuza Voda (Szacsvey-utca) 18. szám alatt egy külön

detail áruosztályt rendeztünk be elsőrendű bőröndárunk, berendezett ka-szálóink és iskola-táskáink eredeti gyári árban való elárúsítása céljából. Felvállalunk továbbá mindenféle szakmánkból vágó kü-lönleges bőröndárunk elkészítését méretek szerint, ugyszintén vállalunk javításokat is.

Nagyvárad Bőröndáru és Táskagyár
Str. Cuza Voda (Szacsval-utca) 18. szám.

Eladó holmait
hozza el a
Dorotheumba!
(Premontrei gymnasium I.)

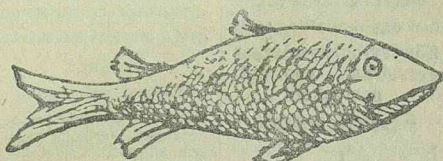
**Két—három szobás
modern lakást keresek**
magas lelépést és közvetítési díjat fi-zetek. Cim Stefan cel Mare (Tisza Kálmán)-tér 15 földszint kapu alatt balra. — Értekezni délután 2—5-ig.

A Dorotheum

első árverése f. hó 16-án lesz.
(Premontrei gymn. I.)

Előírással és csinos kivitel-ben, jó minő-ségű
**DIÁK
EGYENRUHÁK
WOLLÁNÁL**
Oradea-Mare, Strada Cogălniceanu
Várady Zsigmond-utca 11. sz. alatt

Vadász & London

Naponta friss hal érkezik.

Társulnák
központban fekvő 2 szobás berendezett, te-lefonnal felszerelt irodahelyiséggel, eset-leg tökébeftetéssel, elsőrangú képviseletek-kei, vagy más életképes vállalkozással ren-delkező urral. — Közelebbi részletek 390 telefonszám alatt tudhatók meg.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 3 lei
Hastélyok ára 6 lei

Aranyat, briliáns, gyémánt köveket, ezüst tárgyakat állandóan magas árban vesz Horváth ékszerkereskedő, Pata Unirii 5

Levelezés

Szilkin electr. bunda egészen új 18.000 Leiért eladó
Calea Victoriei 43. 213H

HÁZASSÁG

Pérhezmennek oly disztigvált keresztény uriemberhez, aki nemcsak birtokomért, hanem önönmagamért is lecsüglenne. Birtokom biztos megélhetést nyújt. Teljes cím levelet. [Szoklatan kísérletezés] jellegre kiadhatóval. (Annonium mellőzve) 29

Házasságokat előkelő, vagyonos, úri körökben disztigvált személyek között. F a r a g o Jenő irodája, Budapest, Népszínház-utca tizenhat. Cégvezetést levezetés. Díjaztat a világot. (Válaszát meg kell küldeni.) 27

Nagyvárad vidéki származású jelenleg Amerikában gazdász, harminc éves intelligens keresztény uriember hozománya nélkül nőül venne bármilyen vallású, nemzetiségű huszonöt éves aluli leányt kit saját kőtség Amerikába vitetne. Bővebbet: Irodában Pável-u. 5. 221

22 éves intelligens műszaki tisztviselő románul perfekt beszél benősnülne jobb iparos vagy kereskedő családba. Csakis teljes című és fényképpel ellátott levelekre válaszolok diskretil kötelezettség mellett a Hegedüs Hirlapiróda "Hadnagy" jellegre kérem. 211

OKTATÁS

Nyeloadikos zsidó lyceumista tanítványt vállal. Cím: Biró József, Zárda-utca 1. 149

Gójdny lyceumban érettségizett joghallgató lyceumi, középiskolai és magántanulók tanítását vállalja. Címek: Sztaroveszky-utca 2. Tőzsdebe. 156

Zongorázni jutányosan tanít perfekt urilány. Cím: kiadóca kér. 190

Perfect román, zsidó vallású házitanítót keresek délutánra, koszt ellenében. Cím a kiadóban. 178

Tanítónő okleveles, helyben vagy vidéken megfelelő alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 218

Minta iroda

csakis gyakorlatilag tanít könyvvitelt, levelezést gyorsírást, gépirást, nyelveket.

Fordítások
Könyv-revizitáció és fellejtések.

DONÁT

Strada Gójdny Nr. 30.
Október elsejétől külön román tanfolyam román tanár vezetése alatt

LAKÁS

Lakásosere. Két nagy különbejárta, földszinti butorozással szobát központban (Str. Cosbuc v. Szalárdi 11). Palace kávéház mellett) adok cserébe lelépési díj nélkül két szoba konyháért, amely lehet központtól távolabb is. — Musu Lucian ügyész; felvilágosítás d. e. 8—12 órákor Ügyészsegen. 170

Öreg pár részére egyszoba konyhas lakást keresek lelépéssel. Cím a kiadóba kérem leadni. 195

Butorozott szobát keres idősebb házaspár, fürdőszoba és konyha használat. Cím: "3.000" jellegre a kiadóba kérek. 210

Százezer Leu hat havi kamatmentes kölcsön ellenében átadom kétszobás, mellékhelyiséges lakóamat. Pénz betáblázva biztosítva. Bálint, Str. Erolor (Viléz-utca) 44. 180

Butorozott, különbejárta szobát keresek, lehetőleg konyha-használat. Jól fizetek. Címek: a Hegedüs Hirlapiróda kérék. 205H

Butorozott különbejárta szobákat, lakásokat. fizet helyiségeket, bármilyen ingatlant, leggyorsabban közveitünk: Várlunk fordításokat. Iroda: Pável-u. 5 219

Idősebb úri embernek kellemes szoba szép helyen kiadó, Értékében a Nagyvárad szerkesztőségében. 223

Vendéglőnek vagy bármilyen ipari célra alkalmas üzlethelyiség azonnal is kiadó. Feilner Str. Casteiului (Várkapu u.) 8. 214H

ELLÁTÁS

Idősebb urinó teljes ellátást keres külön szobával valamely r. katolikus jobb családnál. Cím kiadóban. 174H

Iskola táska

pénztárca, börréticül, divat övek és gyöngyök, utazó kosarak és gyermekkosci a legolcsóbban

SZABÓ

Iésűáruházban
Sas-passage 42. szám

Veszdünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kaszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiségek kereskedők Str. General Moşulu (Mezey Mihály) utca 10

Alkalmazás

Nagyváradhoz közeli községbe 20 ezer Lei biztos havi jövedelemmel orvos keresünk. Érdeklődők adják le címüket ezen hirdetésre hivatkozva a lap kiadóhivatalában. 160

Házmasteri állást keres gyerekeknek házaspár (voit rendő.) Címek: a kiadóba kér. 172

Pénztárosnői, pénzkészítők állást keresek. Ovadékom van. Cím a kiadóhivatalában. 165

Ügyes mindenes úri családnak keresetkötő. Pásztor, Str. Arany J.-u. 2. 181

Ügyes kiszolgáló férfi listázatba felvétetik. Cím a kiadóban. 177

Jól főző mindenes jó bizonyítványú keresek. Baranyai János Strada Mate Corvin (Battyányi-u.) 2. 153

Vaskereskedő: 17 évi gyakorlati üzletvezető, raktárnoki vagy utazói állást keres azonnali belépésre. nagyobb vállalatnál is. Cím a kiadóban. 169

Mindenest, ki főzni tud, azonnalra vagy 15-re keresek. Spitz, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 21. 187

Kaució képes gazdatiszt, aki 24 év óta egy helyben szolgál, gazdatiszt, vagy bármilyen más bizalmi állást keres lakással, helyét november 1-ig elfoglalhatja. Beszél magyarul, németül és gyengén románul. Szives ajánlatot kér Novotny Victor Jerma Ghilad up. Ciacova. 176

Fiatal szobaleány azonnali belépésre felvétetik. Arató, Str. Prințul Carol (Szilágyi D.) 25. sz. 208

Reichsdeutsche Frau Haushalt, sämtliche Näherei, Schneidereit erfahren, sucht Stellung zu Kindern eventuel zur Dame auch auserhalb. Adresse in Hegedüs Hirlapiróda. 204H

Portásfiának csinos, jómodoru, 14—16 éves, négy középosztályt járt fiúkat 1500 fizetéssel és ruházattal fogad: Parkszáll. 200H

Fehérnemű hímzést aszurozást vállalkozó délelőtné. Str. Alexandri (Teleky-utca) 56. 197H

Magános asszony esetleg lánygyermekkel takarításért lakást kaphat. Strada Cuza Voda (Szacsavay-u.) 43. sz. 212

Egy idősebb, egy fiatalabb házzelvezető ajánlkozok vidékre. Parc Stefan cel Mare (Tisza Kálmán-ter) 3. Házfelügyelő. 217H

Fiatal fűszercesmegés segéd és egy pénztárnok felvétetik. "Corso" cukorkaüzlet, Bul. Reg. Ferd. 5. 216H

URHÖLGYEK!

Aki szépen szeret ruházkodni, bizalommal keresse fel Fülöp Dániel angol francia női divat szalonját, Str. Vlahuta (Szent János-utca) 12 szám. Szolid árak, pontos kiszolgálás. Tanulóleányok felvétetnek.

Hajostársaság tevékeny üzletszerzőt keres. Cím a kiadóban. 189

Adás-Vétel

Pianino bére kapható, jó gyermekkosci eladó. Str. George Szmatka 13. 222

Szilfa ebédő, gyönyörű, eladó, megtekinthető Bodis asztalosnál Mezőtelegen. 224

Városi bunda, szilcsin gallérral, teljesen jókarban eladó. Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. Jobbra. Szász. 962H

Finom 39-es számú női cipők eladó. Str. Avram lancu 7. sz. házmasternél 207H

Tágas pince kiadó Strada Prințul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 25. sz. 209

Új Szilkin bunda selyem bélelssel elutazás miatt eladó. Schwartz Str. Cuza Voda (Szacsavay-u) 28, 215H

Eladó ebédő, háló, nappali komplett szoba, ágyak szekrény, fekete faragott konzul tükör és kis asztal, szoba mozi teljesen jó, hosszú zongora. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. jobbra. Szász. 976

Eladó prémmel díszített téli kabát, (14 év. leány) cipők, jó állapotba, stb. Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19. 19

Teljes hálóberendezés 9000 leiért, Schunda cim-baion és granatol lemezekkel eladó. Str. Transilvan (Sanc-utca) 11 sz. Legányi. 203H

Zongora rövid, hoszu, pianino eladó. Relics Parcul Stefan cel Mare (Tisza Kálmán-ter) 7. 206H

Üzletajtó vasredőnyvel, vasbutorok, 120 drb új szék eladó Parkszáll. 199H

Iskola táskák akta táskák,

finom fűsük, kefék, illatszerek, játékok, utazó kosarak az iskolaidényre legolcsóbbak a

D'OR-ban

Regele Ferdinand 16. Topolya hálószoza

BUTOR

eladó.

Száraz Miklós asztalosnál, Körös-utca 48. sz.

Nagyobb raktárhelyiséget Nagypiacrét Velence a lo-más környékén keresek. Közveitőket díjazok. Cím: Hegedüs Hirlapiróda kéré. 196

Órást telep épületekkel bármilyen gyár-célra alkalmas vasu-vágány bevezetve jutányos áron eladó. Cím a Hegedüs Hirlapiróda. 202H

Sürgösen eladó Biedermayer faragott divány három fotellal Parc Stefan Mare (Tisza Kálmán 3. házfelügyelő. 201H

Eladó filé csipkék, betétek, motívok, gyűrűfűle motívok, kézmunka storok, függönyök, arany és fehér terítők, diványpárnák, zseb-kendők, abrosz 12 szalvétával, egy vég finom rum-burgi vaszon, kelim abrosz, nappali abrosz, egy 12 személyes porcellán, egy 6 és 12 személyes ezüst evőeszköz. Goblinek, szőnyegek, álló lámpa erylő. — Bul. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. sz., jobbra ZASZ. 977H

Eladó Nogáll-u. 11. számú ház beköltözhető lakással.

Selyem horgot rid-külök, fehér nec terítők kaphatók. Szász, Ferdinand király (Rákóczi-ut) 30. jobbra. 975

Házak eladók. Házeladás, megbízásokat vállalkoz. — Kölsönöket megszerzünk. Magánpénzeket, jutalekkel kifizetünk. Adásvételi R t Parcul Traian 12. Értéstités délután. 5

Regényeket (egész könyvtárt is) ruhaneműt veszek. Hívásra házhoz megyek. Kohnné, Str. Frueasului (Tilinkó-utca) 14. 148

Mintegy 40 hl. jókarban levő boroshordó eladó. Kolliner, Str. Ep. Pavel-utca 26. 191

Tüzfű (cser, bükk) 295 métere házhoz szállítva, megrendelhet Balázs-nál. Telefon 8—15. 192

Beköltözhető kis magán-ház Templom-u. 26., két-szoba, előszoba, mellékhelyiségekkel eladó. 193

Arany ezüst gyémánt briliáns platínát és hamis fogakat magat árban beváltak. Órák ékszerek jutányos árban kaphatók, — ugyanott mindenféle dísz-tárgyak, szőnyegek, porcellánok és antik butorok bízománnyal elfogadok.

Weisz Lipót

órás ékszerész és régiség kereskedő. Strada Avram lancu Kossuth-utca 18. sz.

Modern chamotte

kályhák

különböző színekben raktáron, 2500 Lettől kaphatók valamint átrakásokat és javításokat vállal

Varga György

kályhás mester Str. I. Cioras (Berkovici) 33

Orosz spitz fajku ya, kicsi, eladó. Str. Axenia Severu Bém-utca) 15. Patócs. 186

Gyönyörű szmírna szőnyeg 12 mtr □ eladó. — Megtekinthető "Orient" szövőiskola. (Str. Ciorogari (Uri-u.) 12. 12—1-ig. 188

Ebédőszekrény márvány-lappal, csiszolt tükör, egy plüss divány eladó. Hant Jenő, Str. Calea Decebal (Viléz-u.) 30. 182

Zongora, rövid és pianino eladó vagy bérbeadó. Str. Tabacariol (Timár u.) 10.

Eladó házszoba, tőgyfa, politurosz, topolya betétekkel. — Dandé műasztal os, Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca, 81. 183

Magánház sürgösen eladó, beköltözhető, Egye-sülési-térhez 5 perc, 3 szoba mellékhelyiségekkel átadható. Cím Hegedüs Hirlapiróda. 198H

Eladó Calea Victoriei, Kolozsvári-utca 141. számú ház az orth. templommal szemben. Értekezni kizárólag Buev. Regele Ferdinand 41., az üzletben. 225H

Külfölk

Központban angol szobát társulna elősragu francia varrónővel. Címek: le-vélbe kérek a Hegedüs Hirlapiróda. 185

150.000 Egyzsofivenezer Lei bármilyen kis tételekben betáblázásra vagy bármilyen biztosítékra azonnal kölcsönözhető. Irodában: Pável-u. 5. 220

Őszi, téli női kosztümök, konyék, ruhák és férfi tehermenetek 250—600 leiig izlősezen készülnek a leg-egyszerűbből a legdivat-sabbig. Nilgésztelep 100/62 Schwartz-ház. 340

Plissé és gouvre munkák nagyon olcsó árban készülnék Strada Alexandri (Teleki-utca) 22. sz. alatt, a kapuvál szemben. Ny.

Pénzestársat keresek nagy jövőjű gyárvállalatához 2—300.000 lei. Megkereséseket "Konzerv" jellegre a kiadóhivatalba. 115

180 ezer leiért!

Szacsavay-utca ház eladó, mely áll 1 kétszobás és mellékhelyiségekből, 3 egyenként 1 szoba és mellékhelyiségekből. Bővebbet SCHENKER Str. Coganiceanu 10. (voit Várady Zs.-utca)

Ebédő

modern vitrinrel 6 borszék, 2 bór-fotel palisander 50.000 Leiért sürgösen eladó Cím: Sternbergnél kishidő